

Szakpolitikai tájékoztató

ELEKTRONIKUS KERESKEDELEM ÉS SZERZŐDÉSES KÖTELEZETTSÉGEK

Az elektronikus kereskedelem szabályozása áll a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló 2000/31/EK irányelv¹ középpontjában, amely irányelv az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások nyújtóira vonatkozó letelepedési és tájékoztatási követelményeket, valamint a közvetítő szolgáltatók felelősségére vonatkozó szabályokat állapítja meg.

Az elektronikus kereskedelem ugyanakkor a gazdasági élet számos, az említett irányelv szabályozásán kívül eső területét érinti, így a szerencsejátékokat, a kartelljog által szabályozott megállapodásokkal vagy gyakorlatokkal kapcsolatos kérdéseket vagy az adózást (lásd: az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv 1. cikkének (5) bekezdése, amely az említett irányelv céljára és hatályára vonatkozik). Hasonlóképpen, a szerzői és szomszédos jogok, a védjegyjogok, a fogyasztóvédelem és a személyes adatok védelme az elektronikus kereskedelem tárgykörébe tartozik, de azokat különös irányelvek és rendeletek összességé szabályozza.

A jelen szakpolitikai tájékoztató átfogó képet ad a tárgyra vonatkozó ítélkezési gyakorlatról. E célból az egyrészt a felek közötti szerződéses kötelezettségekkel kapcsolatos szempontokat ismertető, másrészt pedig az elektronikus kereskedelem szabályozását bemutató két fejezet keretében rendszerezi a szakterületek e széles spektrumát érintő legfontosabb ítéleteket.

¹ A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv) (HL L 178., 2000.7.17., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.).

I. A felek közötti szerződéses jogviszony

1. Szerződéskötés

2012. július 5-i Content Services ítélet (C-49/11, EU:C:2012:419)

A Mannheimben (Németország) leányvállalatot üzemeltető Content Services társaság német nyelvű, Ausztriában is hozzáférhető honlapján különböző online szolgáltatásokat kínált. Erről a honlapról többek között ingyenes szoftvereket vagy fizetős szoftverek próbaverzióit lehetett letölteni. A megrendelésük leadása előtt az internethasználóknak jelentkezési adatlapot kellett kitölteniük, és az adatlapon megjelölt rubrika kipipálásával ki kellett jelenteniük, hogy elfogadják az általános szerződési feltételeket, továbbá lemondanak az elállási jogukról.

Ezeket az információkat nem tüntették fel közvetlenül az internethasználók számára. Ez utóbbiak ugyanakkor megjeleníthették azokat az említett szerződés megkötése érdekében általuk kitöltendő oldalon található linkre kattintva. Nem lehetett szerződést kötni, ha az említett rubrika nem volt kipipálva. Az érintett internethasználó ezt követően a Content Services-től e-mailt kapott, amely az elállási joggal kapcsolatos információt nem, az annak megjelenítésére szolgáló internetes hivatkozást azonban ismét tartalmazta. Az Oberlandesgericht Wien (bécsi regionális felsőbbbíróság, Ausztria) előzetes döntéshozatal céljából a 97/7/EK² irányelv 5. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozó kérdést terjesztett a Bíróság elé. E bíróság arra várt választ, hogy az olyan kereskedelmi gyakorlat, amely abban áll, hogy csak az érintett vállalkozás honlapjára mutató hiperhivatkozáson keresztül teszi a fogyasztó számára hozzáférhetővé az e rendelkezésben előírt információkat, teljesíti-e az említett rendelkezés követelményeit.

A Bíróság szerint a 97/7/EK irányelv 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e kereskedelmi gyakorlat nem teljesíti az említett rendelkezés követelményeit, mivel ezen információkat nem „közli” e vállalkozás, és nem „kapja” meg a fogyasztó, továbbá mivel egy honlap nem tekinthető „tartós hordozófelületnek”.

A fogyasztónak ugyanis meg kell kapnia az említett információk megerősítését, anélkül hogy szükség lenne az aktív magatartására. Ezenfelül ahhoz, hogy valamely honlap tartós hordozófelületnek minősüljön, a papír hordozófelülethez hasonlóan kell biztosítania a fogyasztó számára az ebben a rendelkezésben említett információk ismeretét, annak érdekében, hogy adott esetben érvényesíthesse a jogait. E tekintetben lehetővé kell tennie a fogyasztó számára a személyesen neki címzett információk tárolását, biztosítania kell, hogy azok tartalmát nem módosítják, valamint hogy azok megfelelő időtartamon keresztül hozzáférhetőek maradnak, és lehetőséget kell adnia a fogyasztóknak arra, hogy az információkat egy az egyben reprodukálják (35., 42., 43., 50. és 51. pont, valamint a rendelkező rész).

² A távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1997. május 20-i 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 144., 1997.6.4.,19. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 319. o.).

2017. január 25-i BAWAG ítélet (C-375/15, EU:C:2017:38)³

Az Ausztria területén tevékenységet folytató BAWAG bank szerződési szabványfeltételt alkalmazott a fogyasztóknak az online banki szolgáltatások („e-bank-szolgáltatás”) használatához való csatlakozása érdekében.

Az említett feltétel szerint „azon információkat és magyarázatokat, amelyeket a banknak az ügyfél számára továbbítania kell vagy elérhetővé kell tennie, postai vagy elektronikus úton kell megküldeni, e-bank-szolgáltatás keretében”. Az információk megküldésére az online bankszámlákhoz tartozó üzenetküldő rendszer útján is sor kerülhetett. A fogyasztók megtekinthették, reprodukálhatták és letölthették az e-maileket. Az online „e-banking” számlákra küldött üzenetek változás nélkül ott maradtak, és azokat nem törölték az említett fogyasztók tájékoztatása céljának megfelelő időtartamig, így azok megtekinthetők, és elektronikusan vagy nyomtatás útján változatlan formában reprodukálhatók voltak. Ugyanakkor a fogyasztókat nem tájékoztatták más úton az új e-mail érkezéséről.

Az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) előzetes döntéshozatal céljából azzal a kérdéssel fordult a Bírósághoz, hogy úgy kell-e értelmezni a 2007/64/EK⁴ irányelv 41. cikkének (1) bekezdését ugyanezen irányelv 36. cikkének (1) bekezdésével összefüggésben, hogy „tartós adathordozón bocsátják rendelkezésre” azt az információt, amelyet az online banki szolgáltatások internetes oldalába beépített elektronikus postafiók útján küldenek meg.

A Bíróság szerint meg kell állapítani, hogy bizonyos internetes oldalakat az említett irányelv 4. cikkének 25. pontja értelmében vett „tartós adathordozóknak” kell minősíteni (43–45. pont).

Ugyanakkor a keretszerződés módosításai, amelyeket a pénzforgalmi szolgáltató az e szolgáltatások igénybevevője részére elektronikus postafiók útján megküld, csak akkor tekinthetők úgy, mint amelyeket tartós adathordozón bocsátottak rendelkezésre, ha az alábbi két feltétel teljesül:

- ezen internetes oldal kizárólag ezen igénybevevő számára teszi lehetővé az információk oly módon való tárolását és reprodukálását, hogy azokhoz megfelelő ideig hozzáférhessen;
- ezen információk átadását a pénzforgalmi szolgáltató aktív magatartása kíséri, amelynek célja ezen igénybevevőnek az említett információk rendelkezésre állásáról való tájékoztatása.

Szintén ilyen magatartást valósíthat meg az e-mailnek az említett szolgáltatások igénybevevője által más személyekkel való kommunikációra szokásosan használt azon címre történő elküldése, amelynek a használatáról a felek a pénzforgalmi szolgáltató és az említett igénybevevő között létrejött keretszerződésben megállapodtak. Az így választott cím azonban nem lehet az, amelyet a pénzforgalmi szolgáltató által kezelt online banki szolgáltatások internetes oldalán az említett igénybevevőhöz rendeltek (51. és 53. pont, valamint a rendelkező rész).

³ Ezt az ítéletet a 2017. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 72. oldalán.

⁴ A belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i 2007/64/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 319., 2007.12.5., 1. o.; helyesbítés: HL L 187., 2009.7.18., 5. o.).

2. Alkalmazandó jog/Joghatóság

2016. július 28-i Verein für Konsumenteninformation ítélet (C-191/15, EU:C:2016:612)⁵

A luxemburgi székhelyű Amazon EU Sàrl elektronikus úton értékesített termékeket a különböző tagállamokban lakóhellyel rendelkező fogyasztók részére. Az alapeljárásban az osztrák fogyasztótájékoztatói szervezet (Verein für Konsumenteninformation) a 2009/22/EK⁶ irányelv alapján jogsértés megszüntetésére irányuló eljárást indított arra hivatkozva, hogy az Amazon által alkalmazott szerződéses kikötések ellentétesek voltak a törvényi tilalmakkal, illetve a helyes gyakorlatokkal.

Az osztrák szervezet kérelmének tárgyában eljáró Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) arra a kérdésre keresett választ, hogy a 93/13/EGK irányelv⁷ 3. cikkének (1) bekezdése értelmében tisztességtelen-e az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó között elektronikus úton kötött szerződés általános értékesítési feltételeiben szereplő azon feltétel, amely szerint erre a szerződésre az eladó vagy szolgáltató székhelye szerinti tagállam joga az irányadó. Az Oberster Gerichtshofban ezenkívül felmerült a kérdés, hogy a 95/46/EK irányelv⁸ 4. cikke (1) bekezdésének a) pontja alapján azon tagállam joga alkalmazandó-e a személyes adatok vállalkozás általi kezelésére, amelyre e vállalkozás gazdasági tevékenysége irányul.

A Bíróság szerint a „Róma I”⁹ és a „Róma II”¹⁰ rendeletet úgy kell értelmezni, hogy a jogsértés megszüntetésére irányuló ilyen keresetre alkalmazandó jogot a „Róma II” rendelet 6. cikkének (1) bekezdésének megfelelően kell meghatározni, mivel a jogrendet érő sérelem a tisztességtelen feltételek alkalmazásából fakad. Ezzel szemben a szóban forgó szerződési feltétel értékelésére alkalmazandó jogot a „Róma I” rendelet alapján kell meghatározni, függetlenül attól, hogy erre az értékelésre egyéni vagy közérdekű keresettel összefüggésben kerül-e sor.

Ugyanakkor a „Róma I” rendelet 6. cikkének (2) bekezdéséből az következik, hogy az alkalmazandó jog megválasztása nem érinti az azon fogyasztók lakóhelye szerinti ország joga által előírt kógens rendelkezések alkalmazását, amely fogyasztók érdekeit a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás révén védik. E rendelkezések magukban foglalhatják a 93/13/EGK irányelvet átültető rendelkezéseket, feltéve hogy magasabb szintű védelmet biztosítanak a fogyasztóknak (59. és 60. pont, valamint a rendelkező rész 1. pontja).

Ezért a 93/13/EGK irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében véve tisztességtelen az egyedileg meg nem tárgyalt azon feltétel, amely szerint az elektronikus kereskedelem keretében a fogyasztóval kötött szerződésre az eladó vagy szolgáltató székhelye szerinti tagállam joga az irányadó, amennyiben ez megteveszti a fogyasztót azáltal, hogy azt a benyomást kelti benne, hogy kizárólag e tagállam jogát kell a szerződésre alkalmazni, anélkül hogy tájékoztatná arról, hogy az e szerződési feltétel hiányában alkalmazandó jog kógens rendelkezései által biztosított védelemben is részesül (71. pont, valamint a rendelkező rész 2. pontja).

⁵ Ezt az ítéletet a 2016. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 42. oldalán.

⁶ A fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról szóló, 2009. április 23-i 2009/22/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 110., 2009.5.1., 30. o.).

⁷ A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (HL L 95., 1993.4.21., 29. o.; magyar nyelvű kiadás 15. fejezet, 2. kötet, 288. o.).

⁸ A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 281., 1995.11.23., 31. o.; magyar nyelvű kiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.).

⁹ A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (Róma I.) (HL L 177., 2008.7.4., 6. o.; helyesbítés: HL L 309., 2009.11.24., 87. o.).

¹⁰ A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra alkalmazandó jogról szóló, 2007. július 11-i 864/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (Róma II.) (HL L 199., 2007.7.31., 40. o.; helyesbítés: HL L 39., 2016.2.16., 63. o.).

Egyébiránt a 95/46/EK irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontját akként kell értelmezni, hogy a személyes adatok elektronikus kereskedelmi vállalkozás általi kezelésére azon tagállam joga az irányadó, amelyre e vállalkozás tevékenységei irányulnak, amennyiben bebizonyosodik, hogy ez a vállalkozás a szóban forgó adatok kezelését az e tagállamban található valamely szervezet tevékenységeinek keretében végzi. Mind a létesítmény állandóságának mértékét, mind pedig a szóban forgó tagállamban folytatott tevékenységek tényleges gyakorlását értékelni kell (76., 77. és 81. pont, valamint a rendelkező rész 3. pontja).

2010. december 7-i Pammer és Alpenhof ítélet (nagytanács) (C-585/08 és C-144/09, EU:C:2010:740)¹¹

A Pammer és Alpenhof egyesített ügyek hasonló kérdéseket érintő alapeljárásbeli jogvitákra vonatkoztak. A Pammer ügyben egy ausztriai lakóhelyű fogyasztó állt szemben egy németországi székhelyű teherhajózási társasággal az utazás árának visszatérítése tárgyában, mivel az előbbi állítása szerint a hajó, illetve az utazás lebonyolítása nem felelt meg a szintén németországi székhelyű, ilyen utazásokat kínáló közvetítő iroda internetes oldalán szereplő leírásnak.

Az elsőfokú ausztriai bíróság megállapította saját joghatóságát. A fellebbviteli bíróság ugyanakkor kimondta, hogy az ausztriai bíróságoknak nincs joghatóságuk. Az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésével arra várt választ, hogy miként kell értelmezni a 44/2001/EK rendelet¹² 15. cikkének (3) bekezdése értelmében vett, ugyanazért az árért utazást és szállást biztosító szerződés fogalmát, amelyre e rendelet II. fejezete 4. szakaszának rendelkezései alkalmazandók. A kérdést előterjesztő bíróság emellett arra kívánt választ kapni, hogy elegendő-e az ausztriai bíróságok joghatóságának megállapításához az, hogy a közvetítő iroda internetes oldala hívta fel az osztrák fogyasztó figyelmét az utazásra, anélkül hogy az utazás lefoglalására interneten keresztül került volna sor.

A második, Alpenhof ügyben egy szállodát üzemeltető, ausztriai székhelyű osztrák társaság állt szemben egy németországi lakóhelyű fogyasztóval egy olyan szállodai szolgáltatásokért kiállított számla kifizetése tárgyában, amelyekben a felperes társaság honlapján nyújtott információk alapján, e-mailes üzenetváltással állapodtak meg. Az osztrák bíróságok joghatóságuk hiányára hivatkozva elutasították a keresetet.

A Bíróság szerint a teherhajó-utazásra irányuló szerződés minősülhet az ugyanazért az árért utazást és szállást biztosító személyszállítási szerződésnek, amennyiben az említett teherhajó-utazás összesített áron tartalmazza a szállást is, és ezen utazás huszonnégy óránál hosszabb ideig tart (45. és 46. pont, valamint a rendelkező rész 1. pontja).

Annak megállapítása érdekében, hogy azon kereskedő tevékenysége, akinek e tevékenységét a honlapja vagy egy közvetítő honlapja mutatja be, úgy tekinthető-e, hogy a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra „irányul”, meg kell vizsgálni, hogy e kereskedő kereskedni kívánt-e egy vagy több tagállamban lakóhellyel rendelkező fogyasztókkal.

Az alábbi elemek, amelyek felsorolása nem kimerítő, utalhatnak arra, hogy a kereskedő tevékenysége a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányul: a tevékenység nemzetközi jellege, a kereskedő székhelyéhez vezető, más tagállamokból kiinduló útvonalak leírása, a kereskedő székhelye szerinti tagállamban szokásosan használt nyelvtől vagy pénznemtől eltérő nyelv vagy pénznem használata, és

¹¹ Ezt az ítéletet a 2010. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 51. oldalán.

¹² A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL L 12., 2001.1.16., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL L 242., 2006.9.5., 6. o. és HL L 124., 2011.5.13., 47. o.).

annak lehetősége, hogy a foglalást és annak visszaigazolását e nyelven intézzék. Nem elegendő azonban a pusztán tény, hogy a kereskedőnek vagy a közvetítőjének internetes honlapja elérhető a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamban. Hasonlóképpen nem elegendő az e-mail-cím vagy más elérhetőségek feltüntetése, illetve a kereskedő székhelye szerinti tagállamban szokásosan használt nyelvvél vagy pénznemmel megegyező nyelv és/vagy pénznem használata (92–94. pont, valamint a rendelkező rész 2. pontja).

2012. szeptember 6-i Mühlleitner ítélet (C-190/11, EU:C:2012:542)¹³

Az alapeljárás az Ausztriában lakóhellyel rendelkező Daniela Mühlleitner fogyasztó és a hamburgi (Németország) székhelyű gépjármű-értékesítők között egy gépjármű adásvétele tárgyában folyt. Miután D. Mühlleitner az eladók internetes oldalán megismerte az elérhetőségeiket, Ausztriából telefonon felhívta az eladókat, majd e-mail formájában ajánlatot kapott. A szerződés megkötésére ugyanakkor az eladóknál, Németországban került sor.

Később az elsőfokú bíróság, a Landesgericht Wels (welsi regionális bíróság, Ausztria) a joghatóságának hiányára hivatkozva elutasította a keresetet. Az Oberlandesgericht Linz (linzi regionális felsőbíróság, Ausztria) helybenhagyta a határozatot, és emlékeztetett arra, hogy egy pusztán „passzív jellegű” honlap még nem elegendő annak megállapításához, hogy a tevékenység a fogyasztó államára irányul. D. Mühlleitner ezen ítélettel szemben felülvizsgálat („Revision”) iránti kérelmet terjesztett az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) elé. E bíróság azzal a kérdéssel fordult a Bírósághoz, hogy feltételét képezi-e a „Brüsszel” rendelet¹⁴ 15. cikke (1) bekezdése c) pontja alkalmazásának, hogy a fogyasztó és a vállalkozó között megkötött szerződés távollévők között jöjjön létre.

A Bíróság kimondta, hogy a 44/2001/EK rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy az nem követeli meg, hogy a fogyasztó és a vállalkozó között megkötött szerződés távollévők között jöjjön létre.

Elsősorban e rendelkezés a saját alkalmazását nem teszi kifejezetten attól a tényről függővé, hogy a hatálya alá tartozó szerződések távollévők között kerüljenek megkötésre. Másodsorban az említett rendelkezés teleologikus értelmezése kapcsán meg kell jegyezni, hogy a fogyasztói szerződések távollévők közötti megkötésére vonatkozó feltétellel való kiegészítése ellentétes lenne az e rendelkezés által követett céllal, vagyis a fogyasztók – a szerződések gyengébb felei – védelmével. Harmadsorban, az említett rendelet 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának alkalmazása a fogyasztó lakóhelye szerinti állam felé irányuló kereskedelmi vagy szakmai tevékenységre vonatkozó lényeges feltétel teljesülésétől függ. E tekintetben mind a távollévők közötti kapcsolatfelvétel, mind valamely dolog vagy szolgáltatás távollévők közötti lefoglalása, illetve szükségszerűen valamely fogyasztói szerződés távollévők közötti megkötése arra utaló jel, hogy a szerződés ilyen tevékenységgel kapcsolatos (35., 42., 44. és 45. pont, valamint a rendelkező rész).

2013. október 17-i Emrek ítélet (C-218/12, EU:C:2013:666)

L. Emrek, aki Saarbrückenben (Németország) rendelkezik lakóhellyel, gépjárművet keresett, és az ismerősein keresztül értesült V. Sabranovic vállalkozásáról. Ez utóbbi Spicherenben (Franciaország) üzemeltetett egy használatúautó-kereskedéssel foglalkozó vállalkozást. E személy emellett olyan weboldalt használt, amelyen feltüntette vállalkozásának elérhetőségeit, köztük francia telefonszámokat

¹³ Ezt az ítéletet a 2012. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 29. oldalán.

¹⁴ A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL L 12., 2001.1.16., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL L 242., 2006.9.5., 6. o. és HL L 124., 2011.5.13., 47. o.).

és egy német mobiltelefonszámot, minden telefonszám mellett megjelölve a vonatkozó nemzetközi előhívószámot is. L. Emrek ugyanakkor nem a weboldalon keresztül szerzett tudomást a vállalkozásról. Ily módon L. Emrek mint fogyasztó használt gépkocsira vonatkozó adásvételi szerződést kötött írásban V. Sabranoviccal, ez utóbbi üzletében.

A későbbiekben L. Emrek szavatossági jogok érvényesítése iránti keresetet nyújtott be V. Sabranoviccal szemben az Amtsgericht Saarbrückenhez (saarbrückeni helyi bíróság, Németország). Az említett bíróság megállapította saját joghatóságának hiányát. L. Emrek fellebbezést nyújtott be e határozattal szemben a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Landgericht Saarbrückenhez (saarbrückeni regionális bíróság, Németország). Ez utóbbi arra kereste a választ, hogy a 44/2001/EK rendelet 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának alkalmazásához szükség van-e a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra az interneten keresztül irányuló kereskedelmi tevékenység és a szerződéskötés között okozati összefüggés fennállására.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy a Pammer és Alpenhof ítéletében (C-585/08 és C-144/09) a jelek olyan, nem kimerítő felsorolását állította össze, amelyek segíthetik a nemzeti bíróságokat annak értékelése során, hogy a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra irányuló kereskedelmi tevékenység lényeges feltétele teljesült-e (27. pont).

A Bíróság megállapította, hogy a 44/2001/EK rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy az nem követeli meg az okozati összefüggés fennállását a kereskedelmi vagy szakmai tevékenységnek a fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamra történő irányulása eszköze, nevezetesen egy webhely, és az e fogyasztóval kötött szerződés megkötése között. Mindenesetre az ilyen okozati összefüggés fennállása arra utaló jelnek minősül, hogy a szerződés ilyen tevékenységhez kapcsolódik (32. pont, valamint a rendelkező rész).

2015. május 21-i El Majdoub ítélet (C-322/14, EU:C:2015:334)¹⁵

Az alapeljárásbeli jogvita egy gépjármű internetes oldal útján történő adásvételére vonatkozott. Az általános szerződési feltételek, amelyek ezen oldalon hozzáférhetőek voltak, joghatóságot kikötő megállapodást tartalmaztak egy tagállami bíróság javára. Az említett általános értékesítési feltételeket tartalmazó ablak nem nyílt meg automatikusan a regisztráció és az egyes vásárlási műveletek során, és a vásárlónak külön mezőre kellett kattintania e feltételek elfogadásához.

A Landgericht Krefeld (krefeldi regionális bíróság, Németország) annak meghatározását kéri a Bíróságtól, hogy a klikkeléssel történő elfogadás technikájának alkalmazása megkérdőjelezi-e a joghatósági kikötés érvényességét.

Először is, az érdekeltek tényleges egyetértését illetően, amely a 44/2001/EK rendelet 23. cikke (1) bekezdésének egyik célja, a Bíróság megállapította, hogy az alapügyben szóban forgó vásárló az érintett eladó internetes oldalán található megfelelő rubrika megjelölésével kifejezetten elfogadta a kérdéses általános feltételeket. Másodszor, a Bíróság kimondta, hogy e rendelet 23. cikke (2) bekezdésének szó szerinti értelmezéséből az következik, hogy az megköveteli, hogy a joghatóságot kikötő megállapodás tartós rögzítésének „lehetősége” adott legyen, függetlenül attól, hogy a vásárló az általános feltételek szövegét ténylegesen tartósan rögzítette-e azt megelőzően, vagy azt követően, hogy megjelölte az említett feltételeknek az általa történő elfogadására vonatkozó rubrikát.

E tekintetben a Bíróság megjegyezte, hogy e rendelkezés célja az, hogy bizonyos elektronikus továbbítási formákat egyenértékűvé tegyen az írásbeli formával annak érdekében, hogy a szerződések

¹⁵ Ezt az ítéletet a 2015. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 36. oldalán.

elektronikus úton történő megkötése egyszerűsödjön, mivel az érintett információk közlése akkor is megvalósul, ha ezek az információk egy képernyőn hozzáférhetőek. Ahhoz, hogy az elektronikus úton történő továbbítás – különösen a bizonyítás tekintetében – ugyanazokat a garanciákat biztosítsa, elég az, hogy „lehetséges” legyen az információknak a szerződés megkötése előtt való elmentése és kinyomtatása. Következésképpen, mivel a „klikkeléssel” történő elfogadás technikája lehetőségessé teszi az általános feltételek szövegének a szerződés megkötése előtt való kinyomtatását és elmentését, az a körülmény, hogy az e feltételeket tartalmazó internetes oldal nem nyílik meg automatikusan az internetes oldalon való regisztráció, és az egyes vásárlási műveletek során, nem vonhatja kétségbe a joghatóságot kikötő megállapodás érvényességét. Az ilyen elfogadási technika ezért a 44/2001/EK rendelet 23. cikkének (2) bekezdése értelmében vett, elektronikus módon történő közlésnek minősül (33., 39. és 40. pont, valamint a rendelkező rész).

2018. január 25-i Schrems ítélet (C-498/16, EU:C:2018:37)

Maximilian Schrems 2008 óta használta magánszemélyként a Facebook közösségi hálót. M. Schrems közérdekű kereseteket indított a Facebook Ireland Limited társasággal szemben. Ezenkívül 2011 óta létrehozott egy saját maga által regisztrált és szerkesztett Facebook-oldalt, hogy beszámoljon az internethasználóknak a tevékenységéről. M. Schrems nonprofit egyesületet alapított az adatvédelemhez fűződő alapvető jog érvényesítése és a modelleljárások pénzügyi támogatása céljából.

A Maximilian Schrems és a Facebook Ireland Limited között a Facebook-fiókokra vonatkozó megállapítás és tevékenység megtiltása, tájékoztatás, valamint elszámolás iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvitában az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) felvetette a kérdést, hogy a 44/2001/EK rendelet 15. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy valamely személy elveszti fogyasztói minőségét, ha egy magán Facebook-fiók több éven át történő használatát követően könyveket publikál, fizetett előadásokat tart, vagy honlapokat működtet. A kérdést előterjesztő bíróság emellett arra is választ várt, hogy az említett rendelet 16. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy a fogyasztó a fogyasztói szerződésből eredő saját igényeivel egyidejűleg az azonos tagállamban, más tagállamban vagy harmadik államban lakóhellyel rendelkező más fogyasztók hasonló igényeit is érvényesítheti.

A Bíróság pontosította, hogy a „fogyasztó” fogalmát autonóm módon és megszorítóan kell értelmezni. A 15. cikk alkalmazhatóságához az szükséges, hogy a felek között létrejött szerződés tárgya az érintett áru vagy szolgáltatás szakmai tevékenységen kívüli felhasználása legyen. Azon személy esetében, aki részben szakmai tevékenysége körében köt szerződést, ez a személy csak abban az esetben hivatkozhat a hivatkozott rendelkezésekre, ha az említett szerződésnek az érdekelt fél szakmai tevékenységével való kapcsolata olyan csekély, hogy az mellékesnek tekinthető, és így elhanyagolható szerepet játszik az ügyletben (28–32., 39., 40. és 41. pont, valamint a rendelkező rész 1. pontja).

Ezt követően a Bíróság rámutatott arra, hogy a fogyasztó e minőségében csak akkor részesül védelemben, ha egy eljárásban személyesen vesz részt felperesként vagy alperesként. Következésképpen arra a felperesre, aki maga nem részese a szóban forgó fogyasztói szerződésnek, nem vonatkozik a fogyasztói joghatóság. E megfontolások az olyan fogyasztó tekintetében is érvényesek, amelyre más fogyasztók igényeiket engedményezték. Ugyanis a 16. cikk (1) bekezdése szükségszerűen azt feltételezi, hogy a fogyasztó a szóban forgó eladóval vagy szolgáltatóval kötött szerződést (44. és 45. pont).

Egyébiránt a követelések átruházása önmagában nem befolyásolhatja a joghatósággal rendelkező bíróság meghatározását. Ebből az következik, hogy a joghatóság nem állapítható meg több igénynek egy felperesnél történő koncentrációja által. A rendelet nem alkalmazható a jelen esetben szereplőhöz hasonló fogyasztó keresetére (48. és 49. pont, valamint a rendelkező rész 2. pontja).

3. Fogyasztóvédelem

2008. október 16-i Bundesverband der Verbraucherzentralen ítélet (C-298/07, EU:C:2008:572)

A DIV gépjármű-biztosítással foglalkozó társaság, amely kizárólag az interneten kínálta szolgáltatásait. A honlapján feltüntette a postai levélcímét és elektronikus levelezési címét, a telefonszámát azonban nem. Ezt csak a biztosítási szerződés megkötését követően közölte. A DIV szolgáltatásai iránt érdeklődők azonban az interneten kitöltött kapcsolatfelvevő adatlap segítségével kérdéseket tehettek fel a DIV-nek, amely elektronikus levélben küldte meg a válaszokat. A Bundesverband der Verbraucherzentralen, a német fogyasztóvédelmi szövetség álláspontja szerint azonban a DIV a telefonszámát is köteles volt feltüntetni a honlapján. Ugyanis csak így biztosított a közvetlen kommunikációt.

A későbbiekben a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) úgy határozott, hogy a Bírósághoz fordul abban a kérdésben, hogy a 2000/31/EK irányelv¹⁶ 5. cikke (1) bekezdésének c) pontja megköveteli-e a telefonszám feltüntetését.

A Bíróság kimondta, hogy a 2000/31/EK irányelv 5. cikke (1) bekezdésének c) pontját akként kell értelmezni, hogy a szolgáltató a szolgáltatás igénybevevőjével, az utóbbival való szerződéskötést megelőzően az elektronikus levelezési címe mellett egyéb információkat is köteles közölni, amelyek gyors kapcsolatfelvételt, valamint közvetlen és hatékony kommunikációt tesznek lehetővé.

Ezen információk között nem kell feltétlenül szerepelnie a telefonszámnak. Az elektronikus kapcsolatfelvevő adatlap is megfelel, amelynek segítségével a szolgáltatás igénybevevője az interneten a szolgáltatóhoz fordulhat, és amelyre az utóbbi elektronikus levélben válaszol, azon helyzeteket kivéve, amikor a szolgáltatás igénybevevője, aki a szolgáltatóval való, elektronikus úton történő kapcsolatfelvételt követően nem fér hozzá az elektronikus hálózathoz, az utóbbtól nem elektronikus kommunikációs csatornához való hozzáférést kér (40. pont, valamint a rendelkező rész).

2009. szeptember 3-i Messner ítélet (C-489/07, EU:C:2009:502)

P. Messner német fogyasztó notebookot vásárolt az interneten, majd elállt az adásvételtől. A notebook eladója megtagadta a vásárlást követően nyolc hónappal felmerülő hiba ingyenes kijavítását. Ezt követően P. Messner kijelentette, hogy eláll az adásvételi szerződéstől, és a vételár visszafizetése ellenében felajánlotta a notebook egyidejű visszaszolgáltatását. Ezen elállást a BGB-ben (német polgári törvénykönyv) előírt határidőn belül gyakorolta, mivel P. Messner nem kapta meg az e törvénykönyv rendelkezéseiben előírt tájékoztatást, amely tájékoztatástól az elállás gyakorlására nyitva álló határidő számítható. P. Messner 278 eurót követelt az Amtsgericht Lahr (lahri helyi bíróság, Németország) előtt. Az eladó vitatta ezt a bíróság előtti követelést, azzal érvelve, hogy P. Messnernek mindenféleképpen meg kell fizetnie a notebook majdnem nyolc teljes hónapig tartó használatának ellenértékét.

Ítéletében a Bíróság rámutatott arra, hogy a 97/7/EK irányelv¹⁷ 6. cikke (1) bekezdésének második mondatában és (2) bekezdésében szereplő rendelkezéseket úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely általános módon előírja az eladó számára azt a lehetőséget, hogy ellenérték megfizetését követelje a fogyasztótól a távollévők között kötött szerződés alapján megvásárolt fogyasztási cikk használatáért abban az esetben, ha ez utóbbi határidőn belül gyakorolta az elállási jogát.

¹⁶ A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 178., 2000.7.17., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.).

¹⁷ A távollévők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1997. május 20-i 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 144., 1997.6.4., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 319. o.).

Ha ugyanis a fogyasztónak ilyen ellenértéket kellene fizetnie kizárólag azért, mert lehetősége volt a fogyasztási cikk használatára az alatt az időszak alatt, amíg az a birtokában volt, kizárólag az említett ellenérték megfizetése ellenében gyakorolhatná elállási jogát. Az ilyen következmény egyértelműen ellentmondana a 97/7/EK irányelv 6. cikke (1) bekezdése második mondata és (2) bekezdése szövegének, és különösen megfosztaná a fogyasztót attól a lehetőségtől, hogy teljesen szabadon és bármiféle nyomás nélkül élhessen azzal a gondolkodási időszakkal, amelyet ez az irányelv biztosít számára.

Hasonlóképpen, az elállási jog hatékonyságát és ténylegességét veszélyeztetné, ha a fogyasztó számára előírnák, hogy ellenértéket fizessen kizárólag azon körülmény miatt, hogy megvizsgálta és kipróbálta a fogyasztási cikket. Mivel az elállási jog célja éppen ennek a lehetőségnek a fogyasztó számára történő biztosítása, az a tény, hogy élt ezzel, nem járhat azzal a következménnyel, hogy a fogyasztó kizárólag ellenérték megfizetése ellenében gyakorolhassa az említett jogot.

Ugyanezen rendelkezésekkel azonban nem ellentétes az, hogy a fogyasztási cikk használatáért ellenérték megfizetését követeljék a fogyasztótól abban az esetben, ha az a polgári jog olyan elveivel össze nem egyeztethető módon használta az említett fogyasztási cikket, mint a jóhiszeműség és a jogalap nélküli gazdagodás, azzal a feltétellel, hogy ez nem veszélyezteti az irányelv célját, és különösen az elállási jog hatékonyságát és ténylegességét, amit a nemzeti bíróságnak kell eldöntenie (23., 24. és 29. pont, valamint a rendelkező rész).

2010. április 15-i Heinrich Heine ítélet (C-511/08, EU:C:2010:189)

A Heinrich Heine csomagküldő vállalkozás általános szerződési feltételeiben előírta, hogy a fogyasztónak az áru megküldési költségeinek jogcímén 4,95 euró összegű átalánydíjat kell fizetnie. Ez az összeg akkor is megillette a szállítót, ha a fogyasztó gyakorolta elállási jogát. Egy német fogyasztóvédelmi szövetség, a Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen az e gyakorlat abbahagyására kötelezés iránti keresetet nyújtott be a Heinrich Heine ellen, mivel úgy vélte, hogy elállás esetén az áru megküldésének költségei nem háríthatók a fogyasztóra. A legfelső fokon eljáró Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) szerint a német jog nem biztosítja kifejezetten a vevő számára a megrendelt áru megküldésével kapcsolatos költségek visszatérítéséhez való jogot. Ugyanakkor e bíróság – mivel kétségei merültek fel azzal kapcsolatban, hogy összeegyeztethető-e a 97/7/EK irányelvvel¹⁸ az áru megküldése költségeinek a fogyasztó részére való kiszámlázása abban az esetben is, ha az gyakorolta elállási jogát – az irányelv értelmezésére kérte a Bíróságot.

Ítéletében a Bíróság megállapította, hogy a 97/7/EK irányelv 6. cikke (1) bekezdése első albekezdésének második mondatát, valamint (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely a távollévők között kötött szerződés keretében lehetővé teszi a szállítónak, hogy az áruk megküldésének költségeit a fogyasztóra hárítsa, amennyiben a fogyasztó gyakorolja elállási jogát.

E rendelkezések ugyanis mindössze azt engedik meg, hogy a szállító – a fogyasztó elállása esetén – ez utóbbira az áruk visszaküldésének közvetlen költségeit hárítsa. Ha a megküldés költségeit is a fogyasztónak kellene viselnie, úgy a fogyasztó ezzel történő megterhelése – amely szükségképpen olyan jellegű, hogy visszatartja ez utóbbit elállási jogának gyakorlásától – éppen az említett 6. cikk célkitűzésével lenne ellentétes.

Ezenfelül a fogyasztó ehhez hasonló megterhelése – jellegénél fogva – veszélyeztetné a távollévők között kötött szerződés felei közötti kiegyensúlyozott kockázatmegosztást azáltal, hogy az áru

¹⁸ A távollévők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló, 1997. május 20-i 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 144., 1997.6.4.,19. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 319. o.).

szállítással kapcsolatos valamennyi költséget a fogyasztóval fizetteti meg (55–57. és 59. pont, valamint a rendelkező rész).

2017. július 6-i Air Berlin ítélet (C-290/16, EU:C:2017:523)

Az Air Berlin német légitársaság az általános szerződési feltételeibe felvett egy kikötést, amely szerint abban az esetben, ha az utas eláll a „low-cost” repülőúttól, vagy nem jelenik meg az ilyen repülőútra való beszálláskor, a számára megtérítendő összegre 25 euró összegű kezelési díjat számítanak fel. A Bundesverband der Verbraucherzentralen (fogyasztói központok és szervezetek országos szövetsége) szerint ez a kikötés a német jog értelmében semmis volt, mivel méltánytalanul hátrányos helyzetbe hozta az ügyfeleket. Ezenfelül az Air Berlin nem kérhet külön díjat egy törvényi kötelezettség teljesítéséért. A Bundesverband ezért a jogsértés megszüntetése iránti keresetet nyújtott be a német bíróságokhoz az Air Berlinnel szemben.

Ugyanezen kereset keretében a Bundesverband vitatta az Air Berlinnek a honlapján az árak megjelölésére alkalmazott gyakorlatait. A 2010-ben próbaként végzett foglalás során a Bundesverband ugyanis észlelte, hogy az adókként és díjakként feltüntetett összegek sokkal alacsonyabbak annál, mint amit az érintett repülőterek ténylegesen beszednek. A Bundesverband véleménye szerint ez a gyakorlat megteveszthette a fogyasztókat, és ellentétes volt a légi járatok működtetéséről szóló uniós rendeletben¹⁹ az árak átláthatóságával kapcsolatban előírt szabályokkal. A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) arra a kérdésre várt választ a Bíróságtól, hogy egyrészt úgy kell-e értelmezni az 1008/2008/EK rendeletet, hogy a légi fuvarozóknak a díjak tényleges összegét fel kell tüntetniük légi viteldíjaik közzétételekor, és azokat ezért nem foglalhatják bele részben a légi viteldíjaikba, másrészt pedig hogy az említett rendelettel ellentétes-e az általános szerződési feltételek jogára vonatkozó, az uniós jogon alapuló olyan nemzeti szabályozás alkalmazása, amely szerint a meg nem jelenő vagy a repülőúttól elálló ügyfelektől ezért nem kérhető külön kezelési díj.

A Bíróság válasza szerint az 1008/2008/EK rendelet 23. cikke (1) bekezdésének harmadik mondatát úgy kell értelmezni, hogy a légi fuvarozóknak az e rendelet szerinti adók, repülőtéri díjak, valamint egyéb díjak, felárak és illetékek tényleges összegét külön fel kell tüntetniük a légi viteldíjaik közzétételekor. Következésképpen ezeket az elemeket még részben sem foglalhatják bele a légi viteldíjba. Az 1008/2008/EK rendelet 23. cikkének (1) bekezdése többek között a valamely tagállam területén található repülőtérről kiinduló légi járatokra vonatkozó árakkal kapcsolatos tájékoztatás és átláthatóság biztosítására irányul, és ennél fogva hozzájárul az e szolgáltatásokat igénybe vevő ügyfél védelmének biztosításához. Mindenesetre az ettől eltérő értelmezés megakadályozhatná e rendelkezés hatékony érvényesülését (29–32. és 36. pont, valamint a rendelkező rész 1. pontja).

Az 1008/2008/EK rendelet 22. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, ha a 93/13/EGK irányelvet átültető valamely nemzeti szabályozás alkalmazása azt eredményezheti, hogy az általános szerződési feltételekben szereplő, a meg nem jelenő vagy a repülőúttól elálló ügyfelektől külön kezelési átalánydíj beszedését lehetővé tévő valamely kikötést semmissé nyilvánítanak. A Bíróság e tekintetben megállapította, hogy a légi fuvarozási szerződésekre is alkalmazandóak a fogyasztók tisztességtelen feltételekkel szembeni védelmére vonatkozó általános szabályok.

Így az 1008/2008 rendelettel hatályon kívül helyezett 2409/92/EGK rendelet az ötödik preambulumbekkezdésében kimondta, hogy helyénvaló „az árak szabadságát [helyesen: a szabad árképzést] kiegészíteni megfelelő biztosítékokkal a fogyasztók és az ipar védelme érdekében”.

¹⁹ A Közösségben a légi járatok működtetésére vonatkozó közös szabályokról szóló, 2008. szeptember 24-i 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 293., 2008.10.31., 3. o.).

4. A személyes adatok védelme

2015. október 1-jei Weltimmo ítélet (C-230/14, EU:C:2015:639)²⁰

A Szlovákiában bejegyzett Weltimmo társaság olyan weboldalt üzemeltetett, amelyen magyarországi ingatlanok hirdetései jelentek meg. Ennek keretében a hirdető személyes adatait kezelte. A hirdetések egy hónapig ingyenesek voltak, majd ezt követően a hirdetésért díjat kellett fizetni. Számos hirdető az első hónap elteltét követően elektronikus levélben kérte hirdetése és egyben a rá vonatkozó személyes adatok törlését. A Weltimmo azonban nem törölte ezeket az adatokat, és kiszámlázta az érintetteknek a szolgáltatásai díját. A kiszámlázott díjak meg nem fizetése esetén az érintett hirdető személyes adatait követeléskezelő cégeknek továbbította a Weltimmo. A hirdető panaszt nyújtottak be a magyar adatvédelmi hatósághoz. E hatóság a 95/46/EK irányelvet²¹ átültető magyar törvény megsértése miatt tízmillió forint (HUF) (megközelítőleg 32 000 euró) összegű bírságot szabott ki a Weltimmóra.

A Weltimmo ekkor a magyar bíróságok előtt megtámadta a magyar adatvédelmi hatóság határozatát. A felülvizsgálati eljárásban eljáró Kúria (Magyarország) azt a kérdést intézte a Bírósághoz, hogy az említett irányelv lehetővé teszi-e a magyar adatvédelmi hatóság számára az irányelv alapján elfogadott magyar törvény alkalmazását és az e törvényben előírt bírság kiszabását.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy a 95/46/EK irányelv (19) preambulumbekzdéséből a letelepedés fogalmának rugalmas értelmezése következik. Ezért annak meghatározásához, hogy valamely társaság, az adatkezelő, szervezettel rendelkezik-e egy attól eltérő tagállamban, mint az a tagállam vagy harmadik ország, ahol be van jegyezve, mind a létesítmény állandóságának mértékét, mind pedig a tevékenységeknek e másik tagállamban való tényleges gyakorlását értékelni kell. Ez különösen érvényes azon vállalkozásokra, amelyek kizárólag az interneten nyújtanak szolgáltatásokat (29. pont).

A Bíróság szerint a 95/46/EK irányelv 4. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az lehetővé teszi az attól eltérő tagállam személyes adatok védelmére vonatkozó szabályozásának alkalmazását, mint ahol ezen adatok kezelője be van jegyezve, amennyiben ezen adatkezelő tartós jelleggel valós és tényleges tevékenységet folytat e tagállam területén. Az ezen adatkezeléssel érintett személyek állampolgárságának viszont nincs jelentősége (41. pont, valamint a rendelkező rész 1. pontja).

Abban az esetben, ha valamely tagállam felügyelő hatósága arra a következtetésre jut, hogy az alkalmazandó jog nem e tagállam joga, hanem valamely más tagállamé, ezen irányelv 28. cikkének (1), (3) és (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e felügyelő hatóság nem gyakorolhatja a tényleges beavatkozási jogköröket. Következésképpen nem szabhat ki szankciókat a saját tagállamának joga alapján egy olyan adatkezelőre, aki nincs letelepedve a saját tagállamának területén. Ugyanis az érintett tagállam területi szuverenitásából következő követelményekből, a törvényesség elvéből és a jogállamiság fogalmából következően a szankcionálási jogkör gyakorlására főszabály szerint nem kerülhet sor azon jogi határokon túl, amelyekben belül a közigazgatási hatóság a saját nemzeti joga alapján jogosult eljárni (56. és 60. pont, valamint a rendelkező rész 2. pontja).

2015. október 6-i Schrems ítélet (nagytanács) (C-362/14, EU:C:2015:650)²²

Maximillian Schrems, osztrák állampolgár, 2008 óta használta a Facebookot. Az M. Schrems által a Facebookra feltett adatokat a Facebook ír leányvállalatától részben vagy egészben az Egyesült

²⁰ Ezt az ítéletet a 2015. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 55. oldalán.

²¹ A személyes adatok feldolgozása [helyesen: kezelése] vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 281., 1995.11.23., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.).

²² Ezt az ítéletet a 2015. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 53. oldalán.

Államokban található szerverekre továbbították, és azokat ott kezelték. M. Schrems panaszt nyújtott be az ír adatvédelmi hatósághoz, mivel véleménye szerint az Edward Snowden által 2013-ban az Egyesült Államok hírszerző szolgálatainak (különösen a National Security Agencynek, NSA) a tevékenységeire vonatkozóan kiszivárogtatott információkra tekintettel az Egyesült Államok joga és gyakorlata nem biztosított elégséges védelmet az ebbe az országba továbbított adatok hatóságok általi megfigyelésével szemben. Az ír hatóság többek között azzal az indokkal utasította el a panaszt, hogy a Bizottság a 2000. július 26-i határozatában²³ megállapította, hogy az Egyesült Államok az ún. „biztonságos kikötő” rendszere keretében megfelelő védelmi szintet biztosít a továbbított személyes adatok számára.

Az ügyben eljáró High Court (felsőbb bíróság, Írország) arra várt választ, hogy a Bizottság e határozata azzal a hatással jár-e, hogy megakadályozza a nemzeti adatvédelmi hatóságot abban, hogy olyan panasz ügyében folytasson vizsgálatot, amely azt állítja, hogy valamely harmadik ország nem biztosít megfelelő védelmi szintet, és adott esetben felfüggeszse a vitatott adattovábbítást.

A Bíróság válasza szerint a személyes adatok valamely tagállamból egy harmadik országba való továbbítására irányuló művelet önmagában a 95/46/EK irányelv²⁴ 2. cikke b) pontjának értelmében vett, valamely tagállam területén végzett személyes adat-kezelésnek minősül. A nemzeti felügyelő hatóságok tehát hatáskörrel rendelkeznek annak ellenőrzésére, hogy a személyes adatoknak azon tagállamból valamely harmadik országba való továbbítása, amelyre a hatóságok joghatósága kiterjed, tiszteletben tartja-e a 95/46 irányelvben támasztott követelményeket (43–45. és 47. pont).

Ezért amíg a Bíróság – amely egyedül rendelkezik hatáskörrel az uniós jogi aktusok érvénytelenségének megállapítására – nem állapítja meg a Bizottság határozatának érvénytelenségét, a tagállamok és a szerveik nem fogadhatnak el az e határozattal ellentétes olyan intézkedéseket, mint az annak kötelező erejű megállapítására irányuló jogi aktusok, hogy az a harmadik ország, amelyre az említett határozat vonatkozik, nem biztosít megfelelő védelmi szintet. Amennyiben a felügyelő hatóság arra a következtetésre jut, hogy e személyes adatok kezelése vonatkozásában a jogok vagy szabadságok védelmével kapcsolatos kérelem alátámasztására felhozott bizonyítékok megalapozatlanok, és ezért elutasítja azt, az említett panaszt benyújtó személynek olyan bírósági jogorvoslati lehetőségekkel kell rendelkeznie, amelyek lehetővé teszik számára, hogy az ilyen, számára sérelmet okozó határozatot a nemzeti bíróságok előtt vitassa. Ellenkező esetben, ha az említett hatóság megalapozottnak ítéli meg az ilyen kérelmet benyújtó személy által felhozott kifogásokat, ugyanezen hatóságnak – a 95/46/EK irányelvnek az Európai Unió Alapjogi Chartája 8. cikke (3) bekezdésével összefüggésben értelmezett 28. cikke (3) bekezdése első albekezdésének harmadik francia bekezdése alapján – lehetőséggel kell rendelkeznie arra, hogy bírósági eljárást indítson (51., 52., 61., 62., 64. és 65. pont).

A 95/46/EK irányelvnek az Európai Unió Alapjogi Chartája 7., 8. és 47. cikkével összefüggésben értelmezett 25. cikkének (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés alapján elfogadott olyan határozat, amelyben a Bizottság megállapítja, hogy valamely harmadik ország megfelelő védelmi szintet biztosít, nem akadályozza meg azt, hogy valamely tagállam felügyelő hatósága megvizsgálja a valamely személy által benyújtott, valamely tagállamból e harmadik országba továbbított és őt érintő személyes adatok kezelése vonatkozásában a jogainak vagy szabadságainak védelmével kapcsolatos kérelmet, amennyiben e személy arra hivatkozik, hogy az ezen országban hatályos jog és gyakorlatok nem biztosítanak megfelelő védelmi szintet (58., 59., 63. és 66. pont, valamint a rendelkező rész 1. pontja).

23 A 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alapján az Egyesült Államok Kereskedelmi Minisztériuma által kiadott biztonságos kikötő adatvédelmi elvek által biztosított védelem megfelelőségéről és az ezzel kapcsolatos gyakran felvetődő kérdésekről szóló, 2000. július 26-i 2000/520/EK bizottsági határozat (HL L 215., 2000.8.25., 7–47. o.; magyar nyelvű különkiadás 16. fejezet, 1. kötet, 119. o.).

24 A személyes adatok feldolgozása [helyesen: kezelése] vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 281., 1995.11.23., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.).

A 95/46/EK irányelv 25. cikkének (6) bekezdésében szereplő „megfelelő védelmi szint” kifejezést úgy kell érteni, mint amely megköveteli, hogy e harmadik ország – belföldi joga, vagy vállalt nemzetközi kötelezettségei alapján – az Unióban az Európai Unió Alapjogi Chartájával összefüggésben értelmezett ezen irányelv által biztosított védelmi szinttel lényegében azonos védelmi szintet biztosítson ténylegesen az alapvető jogok és szabadságok számára (73., 75., 76. és 78. pont).

A „biztonságos kikötő” elvei ugyanis csak azokra az amerikai szervezetekre alkalmazandók, amelyek öntanúsítással rendelkeznek, és személyes adatokat kapnak az Unióból, az amerikai hatóságokra azonban nem vonatkozik az említett elvek tiszteletben tartásának követelménye. Ráadásul a 2000/520/EK határozat a nemzetbiztonságra és a közérdekre vonatkozó követelmények vagy az Egyesült Államok belső joga alapján lehetővé teszi a beavatkozást azon személyek alapvető jogaiba, akiknek a személyes adatait az Unióból az Egyesült Államokba továbbítják vagy továbbíthatják, nem tartalmaz azonban semmilyen megállapítást azzal kapcsolatban, hogy az Egyesült Államokban léteznek az e jogokba való esetleges beavatkozások korlátozására irányuló állami szabályok, vagy hogy hatékony bírói jogvédelem létezne az ilyen jellegű beavatkozásokkal szemben.

Ezenfelül a Bizottság a 2000/520/EK határozat 3. cikkének elfogadásával túllépte azon hatáskört, amelyet a 95/46/EK irányelvnek az Európai Unió Alapjogi Chartájával összefüggésben értelmezett 25. cikke (6) bekezdése ruházott rá, ezért e 3. cikk érvénytelen (82., 87–89., 96–98. és 102–105. pont, valamint a rendelkező rész 2. pontja).

5. Szerzői jog

2012. július 3-i UsedSoft ítélet (nagytanács) (C-128/11, EU:C:2012:407)²⁵

Az Oracle társaság „kliens/szerver” módon működő számítógépi programokat fejlesztett, amelyeket többek között az internetről való letöltés útján forgalmazott. A vevő a program példányát közvetlenül töltötte le a számítógépére. A felhasználási jog magában foglalta e program egy példányának valamely szerveren történő tartós tárolásához való jogot, és az annak lehetővé tételére vonatkozó jogot, hogy a program példányához 25 felhasználó hozzáférhessen. A licencszerződések alapján a vevő határozatlan időre, át nem ruházható, a belső szakmai céljaira fenntartott használati jogot szerzett. A UsedSoft nevű német társaság az Oracle vevőitől vásárolt licenck forgalmazásával foglalkozott. A UsedSoftnak a számítógépi programmal még nem rendelkező vevői a „használt” licenc megszerzését követően közvetlenül az Oracle internetes oldaláról töltötték le ezt a szoftvert. Azok a vevők, akik már rendelkeztek ezzel a számítógépi programmal, kiegészítő jelleggel további felhasználók számára megvásárolhatták a licencet vagy a licenc egy részét. Ebben az esetben a vevők a programot közvetlenül e további felhasználók munkaállomásainak operatív memóriájába töltötték le.

Az Oracle keresetet indított a német bíróságok előtt a UsedSoft ezen gyakorlattól való eltiltása érdekében. A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) a Bírósághoz fordult a számítógépi programok jogi védelméről szóló 2009/24/EK irányelv²⁶ ezen összefüggésben való értelmezése érdekében.

A Bíróság szerint a 2009/24/EK irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a számítógépi program példányának terjesztési joga kimerül, ha a szerzői jog jogosultja – aki engedélyezte, akár ingyenesen is, e példányt az internetről valamely adathordozóra való letöltését – az e példány gazdasági értékének megfelelő díjazás megfizetése ellenében a tulajdonában álló műpéldányon időbeli korlátozás nélkül felhasználói jogot is biztosított.

²⁵ Ezt az ítéletet a 2012. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 37. oldalán.

²⁶ A számítógépi programok jogi védelméről szóló, 2009. április 23-i 2009/24/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 111., 2009.5.5., 16. o.).

A számítógépi program példányának letöltése és az arra vonatkozó felhasználói licencszerződés megkötése szétválaszthatatlan egységet alkot. Az említett ügyletek magukban foglalják az érintett számítógépi program példány tulajdonjogának átruházását. Ebben a tekintetben közömbös, hogy a számítógépi program példányát letöltés, vagy valamely anyagi adathordozó, így CD-ROM vagy DVD útján bocsátották a vevő rendelkezésére (44–47. és 72. pont, valamint a rendelkező rész 1. pontja).

Ráadásul a 2009/24/EK irányelv 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely felhasználói licenc újraeladása esetén – ami magában foglalja a számítógépi programnak a szerzői jog jogosultja internetes oldaláról letöltött példányának újraeladását is –, amely licencet eredetileg az első megszerzőnek adtak át, az említett licenc második megszerzője, valamint a licenc minden további megszerzője hivatkozhat a terjesztési jognak az ezen irányelv 4. cikkének (2) bekezdése szerinti kimerülésére, és őket megilleti a többszörözési jog (88. pont, valamint a rendelkező rész 2. pontja).

2016. november 10-i Vereniging Openbare Bibliotheken ítélet (C-174/15, EU:C:2016:856)²⁷

Hollandiában az e-könyvek közkönyvtárak általi használatának nem tartozott a hagyományos könyvekre alkalmazandó nyilvános használati szabályozás hatálya alá. A közkönyvtárak a jogosultakkal kötött felhasználási megállapodások alapján tették az interneten hozzáférhetővé az e-könyveket. A Hollandia valamennyi közkönyvtárát tömörítő egyesület, a Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB) álláspontja szerint a hagyományos könyvekre vonatkozó szabályozást kellene alkalmazni a digitális használatra is. Ennek keretében ilyen értelmű megállapítási ítélet meghozatala céljából keresetet indított a szerzőknek fizetendő díjazás összegyűjtésével megbízott alapítvány, a Stichting Leenrecht ellen. A VOB keresete a „one copy, one user” minta alapján történő használatra vonatkozott, vagyis a digitális könyvek többszörözött példányának azon használatára, amikor e példányt valamely közkönyvtár szerverén helyezik el, és lehetővé teszik a felhasználó számára annak a saját számítógépén, letöltés útján történő többszörözését azzal a feltétellel, hogy a használat időtartama alatt e felhasználó csak egy példányt tölthet le, és ezen időszak leteltét követően már nem használhatja fel az általa letöltött példányt. Az ügyben eljáró Rechtbank Den Haag (hági bíróság, Hollandia) arra a kérdésre várt választ a Bíróságtól, hogy a 2006/115/EK irányelv 1. cikkének (1) bekezdését, 2. cikkének (1) bekezdésének b) pontját és 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a „használat” fogalma kiterjed valamely könyv digitális formájú többszörözött példányának ilyen használatára is, és hogy az ilyen gyakorlat ellentétes-e az említett irányelvvvel.

A Bíróság szerint a bérleti jogról és a használati jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról [helyesen: a szellemi tulajdon területén a bérleti jogról, a használati jogról és a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról] szóló 2006/115/EK irányelv²⁸ 1. cikkének (1) bekezdését, 2. cikkének (1) bekezdésének b) pontját és 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „használat” e rendelkezések értelmében vett fogalma kiterjed a „one copy, one user” mintájú használatra.

A 2006/115/EK irányelv 2. cikkének (1) bekezdésének a) pontjában szereplő „bérlet” fogalmát ugyanis úgy kell érteni, hogy az kizárólag a tárgyi formában megjelenő művekre vonatkozik, az ezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdésében szereplő „többszörözött példányok” kifejezést pedig úgy, hogy az a bérlet tekintetében kizárólag az anyagi hordozón rögzített többszörözött példányokra vonatkozik. E következtetést egyébként megerősíti az említett irányelv célkitűzése is. Annak (4) preambulumbekkezdése ugyanis többek között kimondja, hogy a szerzői jognak alkalmazkodnia kell

²⁷ Ezt az ítéletet a 2016. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 58. oldalán.

²⁸ A bérleti jogról és a használati jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 2006. december 12-i 2006/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 376., 2006.12.27., 28. o.).

az új gazdasági fejleményekhez, így például az új felhasználási módokhoz (35., 39., 44–46. és 54. pont, valamint a rendelkező rész 1. pontja).

Ezenfelül az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy az nem zárja ki, hogy a tagállamok ahhoz a feltételhez kössék a 2006/115/EK irányelv 6. cikke (1) bekezdésének alkalmazását, hogy valamely könyvnek a közkönyvtár által hozzáférhetővé tett, digitális formájú többszörözött példányát – a 2001/29/EK irányelv²⁹ 4. cikke (2) bekezdésének megfelelően – e példány első eladása vagy tulajdonjogának más módon való első átruházása útján a nyilvános terjesztésre jogosult személy vagy az ő hozzájárulásával más hozza forgalomba az Unión belül. Nem kizárt, hogy a tagállamok adott esetben olyan további feltételeket állapítsanak meg, amelyek alkalmasak a szerzői jogok védelmének az említett rendelkezésben kifejezetten előírtat meghaladó mértékű javítására (61. és 65. pont, valamint a rendelkező rész 2. pontja).

A 2006/115/EK irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az, ha a nyilvános haszonkölcsönzés e rendelkezésben foglalt kivételét valamely könyv digitális formájú többszörözött példányának közkönyvtár általi hozzáférhetővé tételére alkalmazzák, amennyiben e példány jogellenes forrásból származik (67., 68. és 72. pont, valamint a rendelkező rész 3. pontja).

2016. szeptember 8-i GS Media ítélet (C-160/15, EU:C:2016:644)³⁰

A GS Media üzemeltette a GeenStijl weboldalt, amely Hollandiában a hírek területén a tíz leglátogatottabb oldal közé tartozott. 2011-ben a GS Media megjelentetett egy cikket, amely egy olyan hiperlinket tartalmazott, amely az olvasókat egy ausztrál oldalra irányította át, ahol B. G. Dekker fényképei voltak elérhetők. E fényképeket az ausztrál weboldalon a Sanoma – a Playboy havi folyóirat kiadója – hozzájárulása nélkül tették közzé, amely kiadó a kérdéses fényképekhez fűződő szerzői jogok jogosultja volt. A Sanoma felszólításai ellenére a GS Media megtagadta a kérdéses link törlését. Amikor az ausztrál weboldal a Sanoma kérésére törölte a fényképeket, a GeenStijl újabb cikket jelentetett meg, amely szintén tartalmazott egy másik olyan oldalra mutató hiperlinket, amelyen a kérdéses fényképek voltak láthatók. Ez utóbbi oldal szintén eleget tett a Sanoma fényképek törlésére irányuló felszólításának. A GeenStijl fórumába belépő internethasználók ezt követően más oldalakra mutató újabb linkeket helyeztek el, amelyeken a fényképeket meg lehetett tekinteni. A Sanoma szerint a GS Media megsértette a szerzői jogokat. A felülvizsgálati kérelem alapján eljáró Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bírósága) ezzel kapcsolatban fordult kérdéssel a Bírósághoz. A 2001/29/EK irányelv értelmében ugyanis a szerzői jog jogosultjának minden egyes nyilvánosságához közvetítési cselekményt engedélyeznie kell.³¹

A Bíróság szerint a 2001/29/EK irányelv 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy annak megállapításához, hogy valamely internetes oldalon olyan védett művekhez vezető hiperlinkek elhelyezése, amelyek egy másik internetes oldalon a szerzői jog jogosultjának engedélye nélkül szabadon hozzáférhetők, e rendelkezés értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősül-e, azt kell eldönteni, hogy e linkeket olyan személy helyezte-e el haszonszerzési cél nélkül, aki nem tudott vagy észszerűen nem tudhatott e műveknek e másik internetes oldalon történt közzétételének jogellenes mivoltáról, vagy épp ellenkezőleg, e linkeket haszonszerzési célból helyezték el, amely esetben azt kell vélelmezni, hogy erről e személynek tudomása volt.

29 Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 2001.6.22., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.; helyesbítések: HL L 314., 2008.11.25., 16. o. és HL L 10., 2014.1.15., 32. o.).

30 Ezt az ítéletet a 2016. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 58. oldalán.

31 Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 2001.6.22., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.; helyesbítések: HL L 314., 2008.11.25., 16. o. és HL L 10., 2014.1.15., 32. o.).

Amikor megállapításra kerül, hogy a személy tudta vagy tudnia kellett, hogy az általa elhelyezett hiperlink az interneten jogellenesen közzétett műhöz nyújt hozzáférést, például azért, mert őt a szerzői jog jogosultjai erre figyelmeztették, úgy kell tekinteni, hogy e link elhelyezése a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítést” képez.

Amikor a hiperlinkek elhelyezését haszonszerzési célból teszik, az ilyen elhelyezést megvalósító személytől elvárható, hogy elvégezze a szükséges ellenőrzéseket annak érdekében, hogy meggyőződjön arról, hogy az érintett mű nem jogellenesen lett közzétéve azon az internetes oldalon, amelyre az említett hiperlinkek vezetnek. E körülményekre tekintettel, amennyiben e megdönthető vélelmet nem sikerül megdönteni, az a cselekmény, ami abból áll, hogy az interneten jogellenesen közzétett műhöz vezető hiperlinket helyeznek el, a 2001/29/EK irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősül (33., 47–51. és 55. pont, valamint a rendelkező rész).

2017. június 14-i Stichting Brein ítélet (C-610/15, EU:C:2017:456)³²

A Ziggo és az XS4ALL internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatók. Az előfizetőik jelentős része használta a „The Pirate Bay” online megosztó platformot. Ez a platform lehetővé tette a felhasználók számára, hogy a saját számítógépeiken található műveket részletekben („torrents”) megosszák és letöltsék. A kérdéses fájlok nagy többsége szerzői jogi védelem alatt álló mű volt, a jogosultak e platform üzemeltetőinek és felhasználóinak azonban nem adtak engedélyt megosztási cselekmények elvégzésére. A Stichting Brein, a szerzői jogok jogosultjainak érdekvédelmét ellátó holland alapítvány, a holland bíróságokhoz fordult, és kérte, hogy a Ziggót és az XS4ALL-t kötelezzék a „The Pirate Bay” doménneveinek és IP címeinek blokkolására.

A Hoge Raad der Nederlanden (Hollandia legfelsőbb bírósága) lényegében arra kereste a választ, hogy a „The Pirate Bay”-hez hasonló megosztó platform a 2001/29/EK irányelv³³ értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítést” végez-e, ennél fogva megsértheti-e a szerzői jogot.

A Bíróság kimondta, hogy a 2001/29/EK irányelv 3. cikkének (1) bekezdése szerinti „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az kiterjed az olyan megosztó platform interneten történő rendelkezésre bocsátására és üzemeltetésére, amely a védelem alatt álló művekre vonatkozó metaadatok indexálásával és keresőmotor működtetésével e platform felhasználói számára lehetővé teszi, hogy e műveket megtalálják, és azokat egy peer-to-peer hálózat keretében megosszák.

Meg kell állapítani, hogy a 2001/29/EK irányelv (23) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy az említett 3. cikk (1) bekezdésében meghatározott, a szerzőknek a közvetítés kiindulópontjául szolgáló helyszínen jelen nem lévő nyilvánossághoz közvetítéshez való joga magában foglalja a művek bármilyen vezetékes vagy vezeték nélküli közvetítését, illetve továbbközvetítését, ideértve a sugárzást is.

A Bíróság ebben a tekintetben már kimondta, hogy egy internetes oldalon olyan védelem alatt álló művekre mutató kattintható linkek szolgáltatása, amelyeket más internetes oldalon bármiféle korlátozás nélkül közzétettek, az előbbi oldal felhasználóinak közvetlen hozzáférést kínál az említett művekhez. Ez a helyzet az olyan multimédia-lejátszó értékesítése esetén is, amelyre előzetesen az interneten elérhető kiegészítő modulokat telepítettek, amelyek a nyilvánosság számára szabadon hozzáférhető olyan weboldalakra mutató hiperlinkeket tartalmaznak, amelyeken szerzői jogi védelem alatt álló műveket tesznek hozzáférhetővé, e jog jogosultjainak engedélye nélkül. Ezen ítélezési gyakorlatból tehát azt lehet levezetni, hogy főszabály szerint bármely olyan cselekmény, amellyel a felhasználó az adott ügy

³² Ezt az ítéletet a 2017. évi Éves jelentés ismerteti a 69. oldalon.

³³ Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 2001.6.22., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.; helyesbítések: HL L 314., 2008.11.25., 16. o. és HL L 10., 2014.1.15., 32. o.).

teljes ismeretében az ügyfelei számára védelem alatt álló művekhez ad hozzáférést, a 2001/29/EK irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „közvetítésnek” minősülhet.

A 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítés” fogalma alá tartozásnak az is feltétele, hogy ténylegesen sor kerüljön a védelem alatt álló művek nyilvánossághoz közvetítésére. A „nyilvánosság” fogalma egy bizonyos *de minimis* jellegű küszöböt foglal magában. Ily módon nemcsak annak van jelentősége, hogy ugyanahhoz a műhöz egyidejűleg hány személynek van hozzáférése, hanem annak is, hogy ahhoz egymást követően hányan férnek hozzá (30–34., 40., 41. és 48. pont, valamint a rendelkező rész).

II. Az elektronikus kereskedelem szabályozási kerete

1. Reklám

2010. március 23-i Google France ítélet (nagytanács) (C-236/08–C-238/08 egyesített ügyek, EU:C:2010:159)³⁴

A Google társaság internetes keresőmotort működtetett, és – egyebek mellett – „AdWords” néven fizetett reklámszolgáltatást is kínált. E szolgáltatás lehetővé tette valamennyi gazdasági szereplő számára, hogy egy vagy több kulcsszó megadásával a weboldalára mutató, rövid reklámüzenettel kísért promóciós link jelenjen meg. A Vuitton, a „Vuitton” közösségi védjegy jogosultja, valamint más francia nemzeti védjegyek jogosultjai észlelték, hogy ha a Google keresőmotorja használatkor az internethasználók az említett védjegyeket képező szavakra kerestek, olyan linkek jelentek meg, amelyek a Vuitton termékeinek utánezatait kínáló weboldalakra és a többi védjegyjogosult versenytársainak weboldalaira vezettek. A Cour de cassation (semmitőszék, Franciaország) arról kérdezte a Bíróságot, hogy jogszerű-e az internetes reklámszolgáltatás keretében kulcsszóként valamely védjeggyel azonos megjelölést alkalmazni anélkül, hogy a védjegyjogosultak ehhez hozzájárultak volna.

A Bíróság kimondta, hogy az internetes reklámszolgáltatás nyújtója nem használja e megjelölést a 89/104/EGK irányelv³⁵ 5. cikke (1) és (2) bekezdésének, illetve a 40/94/EK rendelet³⁶ 9. cikkének (1) bekezdése értelmében, még ha lehetővé is teszi a hirdető számára védjegyekkel azonos megjelölések kulcsszavakként történő kiválasztását, tárolja e megjelöléseket, és ügyfelei hirdetéseit e kulcsszavak alapján jeleníti meg. A jogosult védjeggyel azonos vagy ahhoz hasonló megjelölés harmadik személy általi használata maga után vonja, hogy az utóbbi a megjelölést saját reklámtevékenysége keretében használja, és akkor minősül az említett irányelv értelmében vett használatnak, ha e megjelenítésnek az a célja, hogy az internethasználókat az áru vagy szolgáltatásai származását illetően megtéveszse (53–57., 71–73. és 105. pont, valamint a rendelkező rész 2. pontja).

Valamely védjegy jogosultja megtilthatja, hogy valamely hirdető reklámszolgáltatást nyújtson, amennyiben e reklám nehézségek árán teszi lehetővé az átlagos internethasználó számára annak felismerését, hogy a hirdetésben említett áruk vagy szolgáltatások a védjegyjogosulttól vagy harmadik személytől származnak. A védjegy alapvető funkciója abban áll, hogy az internethasználók számára lehetővé tegye az említett védjegy jogosultjának áru vagy szolgáltatásai és a máshonnan származó áruk

³⁴ Ezt az ítéletet a 2010. évi Éves jelentés ismerteti a 40. oldalon.

³⁵ A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK tanácsi első irányelv (HL L 40., 1989.2.11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.).

³⁶ A közösségi védjegyről szóló 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL L 11., 1994.1.14., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.).

vagy szolgáltatások megkülönböztetését (84., 85., 87–90. és 99. pont, valamint a rendelkező rész 1. pontja).

A védjeggyel azonos megjelölés harmadik felek általi használatának hatásai azonban önmagukban nem veszélyeztetik a védjegy reklámfunkcióját (91–95. pont). A 2000/31/EK irányelv³⁷ 14. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az abban szereplő szabály az internetes reklámszolgáltatás nyújtójára akkor alkalmazandó, ha e szolgáltató nem játszott olyan tevőleges szerepet, amelynek révén ismerte vagy ellenőrizte a tárolt adatokat. Amennyiben a tevékenység pusztán technikai, automatikus és passzív jellegű, ami azt is jelenti, hogy az említett szolgáltatásnyújtónak nincs tudomása a tárolt adatokról, és nem is ellenőrzi azokat, az említett szolgáltató felelőssége nem állapítható meg (114., 119. és 120. pont, valamint a rendelkező rész 3. pontja).

2013. július 11-i Belgian Electronic Sorting Technology (C-657/11, EU:C:2013:516)³⁸

A BEST és a Visys vállalkozás lézertechnológiával felszerelt szortírozó gépeket és rendszereket fejlesztett, gyártott és értékesített. A Visyst B. Peelaers, a BEST korábbi munkavállalója alapította. B. Peelaers bejegyeztette a „www.bestlasersorter.com” doménnevet a Visys javára. Az e doménnév alatt található weboldal tartalma azonos volt a Visys szokásos weboldalainak tartalmával, amelyek a „www.visys.be” és a „www.visysglobal.be” doménnevek alatt voltak elérhetők. Amikor a „Best Laser Sorter” szavakat írták be a google.be keresőmotorba, ez utóbbi második keresési eredményként, rögtön a BEST weboldala után a Visys weboldalára mutatott. A Visys a weboldalain többek között az alábbi metatageket használta: „Best+Helius, Best+Genius”. A kérdést előterjesztő bíróság, a Hof van cassatie (semmitőszék, Belgium) azzal a kérdéssel fordult a Bírósághoz, hogy egyrészt valamely doménnév bejegyeztetését és használatát, másrészt a metatagek („metatags”) valamely weboldal metaadataiban („metadata”) történő használatát úgy lehet-e tekinteni, hogy azok a 84/450/EGK irányelv³⁹ és a 2006/114/EK irányelv⁴⁰ értelmében vett reklám fogalma alá tartoznak.

A Bíróság kimondta, hogy a 84/450/EGK irányelv 2. cikkének 1. pontját és a 2006/114/EK irányelv 2. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy a reklám e rendelkezésekben meghatározott fogalma magában foglalja valamely doménnév használatát, valamint metatagek valamely weboldal metaadataiban történő használatát abban az esetben, amikor a doménnév vagy a kulcsszavakból álló metatagek („keyword metatags”) bizonyos árucikkekre vagy bizonyos szolgáltatásokra, illetve egy társaság kereskedelmi nevére tartalmaznak utalást, és a közlés egy formájának minősülnek, amely a lehetséges fogyasztókat célozza, és azt sugallja számukra, hogy az említett árucikkekkal vagy szolgáltatásokkal, illetve az említett társasággal kapcsolatos weboldalt fognak találni.

A reklám fogalmát ugyanis nem lehet úgy értelmezni és alkalmazni, hogy az ezen irányelvek által előírt tisztességes verseny szabályai ne vonatkozzanak valamely kereskedőnek a fogyasztók gazdasági magatartásának befolyásolására alkalmas, és így e kereskedő versenytársaira is esetlegesen kiható, arra irányuló intézkedéseire, hogy árucikkeinek vagy szolgáltatásainak értékesítését előmozdítsa.

Ellenben nem tartozik bele ebbe a fogalomba önmagában egy doménnév bejegyeztetése. Olyan tisztán formális aktusról van ugyanis szó, amely önmagában nem szükségszerűen jelenti azt, hogy a lehetséges fogyasztók megismerik a doménnevet, és amely következőképpen nem képes befolyásolni ez utóbbiak választását (39., 43., 48., 53. és 60. pont, valamint a rendelkező rész).

³⁷ A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 178., 2000.7.17., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.).

³⁸ Ezt az ítéletet a 2013. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 41. oldalán.

³⁹ A megtevesztő reklámra vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1984. szeptember 10-i 84/450/EGK tanácsi irányelv (HL L 250., 1984.9.19., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 227. o.).

⁴⁰ A megtevesztő és összehasonlító reklámról szóló, 2006. december 12-i 2006/114/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 376., 2006.12.27., 21. o.).

2017. május 4-i Luc Vanderborght ítélet (C-339/15, EU:C:2017:335)⁴¹

Luc Vanderborght Belgiumban letelepedett fogorvos fogápolási szolgáltatásokat reklámozott. Kifüggesztett egy tájékoztató táblát, amelyen szerepelt a neve, az, hogy fogorvos, a weboldalának címe, valamint a rendelőjének telefonszáma. L. Vanderborght ezenkívül létrehozott egy weboldalt is, amely tájékoztatta a betegeket a rendelőjében kínált kezelések különböző típusairól. Végezetül reklámhirdetéseket helyezett el helyi napilapokban. A Verbond der Vlaamse tandartsen fogorvosi szakmai szervezet magánvádjá alapján büntetőeljárás indult L. Vanderborght ellen. A belga jog ugyanis tiltott a száj- és fogápolási szolgáltatásokra vonatkozó minden reklámot, és bizonyos egyszerűségi követelményeket írt elő. Az ügyben eljáró Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel (brüsszeli holland nyelvű elsőfokú bíróság, Belgium) úgy határozott, hogy kérdéssel fordul a Bírósághoz e tárgyban.

A Bíróság szerint a 2000/31/EK irányelvet⁴² úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapeljárásban szereplőhöz hasonló nemzeti szabályozás.

A 2000/31/EK irányelv (18) preambulumbekzdésének szövege kifejti, hogy „az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások” fogalom a számítógépes hálózatokon keresztül végzett gazdasági tevékenységek széles skáláját öleli fel. Egyébiránt ezen irányelv 2. cikkének f) pontja pontosítja, hogy a „kereskedelmi tájékoztatás” fogalma magában foglal bármilyen formában megjelenő közlést, amelynek célja, hogy népszerűsítse egy szabályozott szakmát gyakorló személy szolgáltatásait. Ebből az következik, hogy a weboldal útján közzétett, a száj- és fogápolási szolgáltatásokra vonatkozó reklám ilyen szolgáltatásnak minősül (36–39. pont). Az uniós jogalkotó nem zárt ki szabályozott szakmákat az online kereskedelmi tájékoztatások engedélyezésének az említett irányelv 8. cikkének (1) bekezdése szerinti elve alól. Jóllehet e rendelkezés lehetővé teszi az egészségügyi szakmák sajátosságainak figyelembevételét a rájuk vonatkozó szakmai szabályok kidolgozása során, azzal, hogy meghatározza az online kereskedelmi tájékoztatások formáit és módjait különösen annak biztosítása érdekében, hogy a betegek e szakmákba vetett bizalma ne sérüljön, ettől még e szakmai szabályok nem tilthatják meg általános és abszolút jelleggel az olyan online reklám minden formáját, amely egy ilyen szakmát gyakorló személy tevékenységének népszerűsítésére irányul (48–50. pont, valamint a rendelkező rész 2. pontja).

Az EUMSZ 56. cikket akként kell értelmezni, hogy azzal ellentétes egy olyan nemzeti szabályozás, mint az alapügy tárgyát képező, amely általános és abszolút jelleggel tilt a száj- és fogápolási szolgáltatásokra vonatkozó minden reklámot.

A szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának olyan szükségességével kapcsolatban, mint amely az alapügy tárgyát képezi, figyelembe kell venni azt a tényt, hogy az emberek egészsége és élete az első helyen áll a Szerződés által oltalmazott javak és érdekek között, és főszabály szerint a tagállamok feladata eldönteni, hogy milyen szinten óhajtják biztosítani a közegészség védelmét.

Ugyanis nem minden, e szabályozás által tiltott reklám alkalmas az említett célokkal ellentétes hatások kifejtésére. Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy az alapügy tárgyát képező szabályozás által követett célok elérhetőek lennének kevésbé korlátozó intézkedések által (71–73., 75. és 76. pont, valamint a rendelkező rész 3. pontja).

⁴¹ Ezt az ítéletet a 2017. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 76. oldalán.

⁴² A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 178., 2000.7.17., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.).

2017. március 30-i Verband Sozialer Wettbewerb eV ítélet (C-146/16, EU:C:2017:243)

A jogvita tárgya egy reklámhirdetés volt, amelyet a „MeinPaket.de” online értékesítési felületet – ahol hivatásos értékesítők kínáltak eladásra termékeiket – üzemeltető DHL Paket kérésére tettek közzé egy hetilaplapon. Az e hirdetésben bemutatott, kóddal ellátott termékeket az említett felületen lehetett megvásárolni harmadik személy értékesítőktől. Az internetes oldal felkeresését követően a felhasználó megadhatta a vonatkozó kódot, hogy átirányíthassák a kérdéses terméket részletesebben bemutató oldalra, amely feltüntette az értékesítőt, amelynek releváns információit az erre szolgáló rovatban lehetett megtekinteni.

A Verband Sozialer Wettbewerb (VSW) szerint – amely egyesület tagjai többek között elektromos és elektronikai cikket értékesítő kereskedők, valamint mindenfajta árut értékesítő csomagküldő kereskedők – a megjelentetett hirdetés tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak minősült. A VSW szerint a DHL Paket nem tett eleget az értékesítési felületét használó kereskedők azonosítási adatainak és postai címének feltüntetésére vonatkozó kötelezettségének. A VSW az e reklámtevékenység abbahagyására irányuló keresetet indított.

A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) kérdésére válaszolva a Bíróság kimondta, hogy a 2005/29/EK irányelv⁴³ 7. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy egy olyan reklámhirdetés, mint az alapeljárásban szereplő, amely az ezen irányelv értelmében vett „vásárlásra való felhívás” fogalmába tartozik, eleget tehet az e rendelkezésben előírt tájékoztatási kötelezettségnek.

A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak eseti alapon történő vizsgálata, hogy egyrészt a reklámszövegben rejlő térbeli korlátok igazolják-e azt, hogy a kereskedőre vonatkozó információk csak az online értékesítési felületen jelenjenek meg, és másrészt pedig adott esetben azt, hogy az online értékesítési felületre vonatkozóan az említett irányelv 7. cikke (4) bekezdésének b) pontjában megkövetelt információk közlése egyszerűen és gyorsan történik-e (33. pont, valamint a rendelkező rész).

2016. március 3-i Daimler AG ítélet (C-179/15, EU:C:2016:134)

Az Együd Garage Mercedes gépjárművek értékesítésére és javítására szakosodott magyar társaság, amely vevőszolgálati szerződést kötött a Daimlerrel, amely utóbbi a Mercedes gépjárművek német gyártója és a „Mercedes-Benz” nemzetközi védjegy jogosultja. A magyar társaság jogosult volt e védjegy használatára, és arra, hogy magát a hirdetéseiben „felhatalmazott Mercedes-Benz szervizként” tüntesse fel. E szerződés megszűnését követően az Együd Garage igyekezett minden olyan hirdetést eltávolítani az internetről, amely alapján a fogyasztó azt feltételezhetette, hogy továbbra is szerződéses kapcsolatban állt a Daimlerrel. Az említett lépések ellenére az ilyen kapcsolatot feltüntető hirdetések továbbra is elérhetőek voltak az interneten, és a keresőmotorok megtalálták azokat. A Fővárosi Törvényszék (Magyarország) azt a kérdést terjesztette a Bíróság elé, hogy a védjegyekről szóló irányelv⁴⁴ lehetővé teszi-e a Daimler számára, hogy védjegye sérelmének elkerülése érdekében további lépések megtételét követelje valamely korábbi szerződéses partnerétől.

A Bíróság kimondta, hogy valamely védjegynek a védjegyjogosult hozzájárulása nélkül történő, más személy általi azon használata, amelyre a fogyasztók arról való tájékoztatása érdekében kerül sor, hogy e más személy e védjeggyel rendelkező termékek javításával és szervizelésével foglalkozik, vagy arról,

43 A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EKG tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 149., 2005.6.11., 22. o.).

44 A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i 2008/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 299., 2008.11.8., 25. o.).

hogyan e termékekre szakosodott, a védjegy 2008/95/EK irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett használatának minősül. E gyakorlattal szemben a védjegyjogosult felléphet, kivéve ha a védjegyoltalom korlátaira vonatkozó 6. cikk vagy a védjegyoltalom kimerülésére vonatkozó 7. cikk alkalmazandó. Amennyiben az ilyen használatra a védjegyjogosult hozzájárulása nélkül kerül sor, az sértheti a védjegy származásjelző funkcióját (28–30. pont).

Az említett irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontját úgy kell értelmezni, hogy nem minősül használatnak, ha e hirdetést nem e másik személy tette közzé, vagy nem az ő megbízásából tették közzé, vagy amennyiben – abban az esetben, ha e hirdetést a védjegyjogosult hozzájárulásával e másik személy helyezte el, vagy az ő megbízásából helyezték el – e másik személy kifejezetten követelte e weboldal üzemeltetőjétől – akitől megrendelte a hirdetést – a hirdetés vagy az abban szereplő védjegymegjelölés eltávolítását. Ugyancsak nem tudhatók be a hirdetőnek más, olyan gazdasági szereplők – így az internetes hirdetési oldalak üzemeltetőinek – önálló aktusai, amelyek nem megrendelésre, hanem a saját kezdeményezésükre és a saját nevükben járnak el.

E két esetben a védjegyjogosult a 2008/95/EK irányelv 5. cikke (1) bekezdésének a) vagy b) pontja értelmében nem léphet fel a hirdetővel szemben, hogy megtiltsa neki a védjegymegjelölést tartalmazó hirdetés interneten való megjelentetését (34., 36., 37. és 44. pont, valamint a rendelkező rész).

2. Versenyjog

2011. október 13-i Pierre Fabre ítélet (C-439/09, EU:C:2011:649)

A Pierre Fabre Dermo-Cosmétique (PFDC) társaság kozmetikai termékeket gyártott, illetve forgalmazott az európai piacon gyógyszerészek közvetítésével. A szóban forgó termékek nem tartoztak a gyógyszerek kategóriájába. E termékek forgalmazási szerződésai azonban pontosították, hogy az értékesítésekre kizárólag helyiségben, okleveles gyógyszerész jelenléte mellett kerülhetett sor, ami így gyakorlatilag kizárta az internetes értékesítés valamennyi formáját. Az Autorité française de la concurrence (francia versenyhatóság, Franciaország) megállapította, hogy az internetes értékesítés valamennyi formájának de facto kizártsága miatt a PFDC forgalmazási szerződésai versenyellenes megállapodásoknak minősültek, amelyek ellentétesek voltak mind a francia szabályozással, mind az európai uniós versenyjoggal. A PFDC megtámadta e határozatot a cour d'appel de Paris (párizsi fellebbviteli bíróság, Franciaország) előtt, amely azt a kérdést terjesztette a Bíróság elé, hogy az internetes értékesítés általános és abszolút tilalma célzott versenykorlátozásnak minősül-e, és hogy az ilyen megállapodásra vonatkozhat-e csoportmentesség, vagy ennek alkalmazhatatlansága esetén az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdése alapján egyedi mentesség.

A Bíróság azt válaszolta, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy a szelektív forgalmazási rendszer keretében a szerződéses kikötés az e rendelkezés értelmében vett célzott korlátozásnak minősül, amennyiben e szerződéses kikötés egyedi vizsgálatot követően nem objektíven igazolt. Az ilyen szerződéses kikötés jelentős mértékben korlátozza a szerződéses forgalmazó azon lehetőségét, hogy a szerződés tárgyát képező termékeket a szerződéses területén vagy tevékenységi övezetén kívüli vásárlók részére értékesítse. E kikötés tehát alkalmas arra, hogy ezen ágazatban korlátozza a versenyt.

Ugyanakkor léteznek olyan jogszerű követelmények, mint például a jó minőségű és magas műszaki színvonalat képviselő termékek vonatkozásában különleges szolgáltatásokat nyújtani képes szakosított kereskedelem fenntartása, amelyek igazolják az árverseny csökkentését az áron kívüli más tényezők versenyének érdekében. E tekintetben a szelektív forgalmazási rendszer szervezésére nem vonatkozik az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében meghatározott tilalom, amennyiben a viszonteladókat valamennyi lehetséges viszonteladó vonatkozásában egységesen meghatározott és hátrányos megkülönböztetéstől

mentesen alkalmazott objektív minőségi kritériumok alapján választják ki, továbbá amennyiben a szóban forgó termék jellemzői a termék minőségének megóvása és megfelelő használatának biztosítása érdekében szükségessé teszik az ilyen forgalmazási hálózatot, végül pedig amennyiben a kialakított kritériumok nem haladják meg a szükséges mértéket. Ami konkrétan a kozmetikai és testápoló termékek értékesítését illeti, a szóban forgó termékek presztízst sugalló arculatának megóvására irányuló célkitűzés nem minősülhet a versenykorlátozás alapjául szolgáló jogszerű célkitűzésnek (38., 40., 41., 46. és 47. pont, valamint a rendelkező rész).

A 2790/1999/EK rendelet⁴⁵ 4. cikkének c) pontját akként kell értelmezni, hogy az e rendelet 2. cikkében biztosított csoportmentesség nem alkalmazható azokra a vertikális megállapodásokra, amelyeknek az a céljuk, hogy korlátozzák a végső felhasználók részére valamely szelektív forgalmazási rendszer kiskereskedőként működő tagjai által történő aktív vagy passzív eladásokat, azon lehetőség sérelme nélkül, hogy a rendszer valamely tagja számára megtiltsák a nem engedélyezett telephelyen történő működést (53., 54., 56., 58. és 59. pont, valamint a rendelkező rész).

2017. december 6-i Coty Germany ítélet (C-230/16, EU:C:2017:941)

A Coty Germany Németországban luxus kozmetikai árukat értékesített. Luxusimázsának megőrzése érdekében bizonyos márkáit szelektív forgalmazási hálózat, vagyis szerződéses forgalmazók közvetítésével értékesítette. Ez utóbbiak árusítóhelyeinek meg kellett felelniük a környékükre, a kialakításukra és a berendezésükre vonatkozó bizonyos követelményeknek. Ezenkívül a szerződéses forgalmazók számára megengedett volt, hogy a kérdéses árukat az interneten keresztül értékesítsék, amennyiben a saját elektronikus kirakatukat, vagy akár nem szerződéses harmadik felek platformjait használták, anélkül hogy ez utóbbiak közreműködése a fogyasztó számára látható lett volna. Ezzel szemben kifejezetten tiltott volt számukra, hogy az áruk online értékesítését harmadik feleknek a fogyasztók számára látható módon működő platformjain keresztül végezzék.

A Coty Germany keresetet indított a német bíróságok előtt az egyik szerződéses forgalmazója, a Parfümerie Akzente ellen annak érdekében, hogy e szerződéses kikötés alapján tiltsák meg számára a Coty áruinak az „amazon.de” platformon keresztül történő forgalmazását. Az Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Main-i regionális felsőbbbíróság, Németország), miután kétségei merültek fel azzal kapcsolatban, hogy e kikötés az uniós versenyjog alapján jogszerű-e, e kérdésben a Bírósághoz fordult.

A Bróság szerint az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az olyan szelektív forgalmazási rendszer, amelynek célja ezen áruk luxusimázsának megőrzése, összhangban van e rendelkezéssel, amennyiben a viszonteladókat valamennyi lehetséges viszonteladó vonatkozásában egységesen meghatározott és hátrányos megkülönböztetéstől mentesen alkalmazott objektív minőségi kritériumok alapján választják ki, továbbá amennyiben a kialakított kritériumok nem haladják meg a szükséges mértéket (36. pont, valamint a rendelkező rész 1. pontja).

⁴⁵ A Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 1999. december 22-i 2790/1999/EK bizottsági rendelet (HL L 336., 1999.12.29., 21. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 364. o.).

Ezenfelül a 330/2010/EU rendelet⁴⁶ 4. cikkét akként kell értelmezni, hogy a luxusárak szelektív forgalmazási rendszerének piaci forgalmazóként működő tagjaival szemben annak megtiltása, hogy az internetes értékesítések során kifelé látható módon harmadik vállalkozások közreműködését vegyék igénybe, nem minősül a vevőkörre vonatkozó, az említett rendelet 4. cikkének b) pontja értelmében vett korlátozásnak, sem pedig a végső felhasználók részére történő passzív értékesítésekre vonatkozó, az e rendelet 4. cikkének c) pontja értelmében vett korlátozásnak (69. pont, valamint a rendelkező rész 3. pontja).

3. Gyógyszerek és orvostechikai eszközök internetes értékesítése

2003. december 11-i Deutscher Apothekerverband ítélet (teljes ülés) (C-322/01, EU:C:2003:664)⁴⁷

Az alapeljárásban részt vevő két fél a Deutscher Apothekerverband eV, a gyógyszerész szakma gazdasági és társadalmi érdekeinek védelmére létrehozott szövetség, valamint a o800 DocMorris, egy hollandiai székhelyű gyógyszertár volt. Jacques Waterval gyógyszerész, és egyben a DocMorris egyik jogi képviselője volt. 2000 júniusa óta a DocMorris és J. Waterval a www.o800DocMorris.com internetes címen gyógyszerek értékesítését végző internetes oldalt tartott fenn. Németországban vagy Hollandiában engedélyezett gyógyszerekről volt szó. Az ilyen típusú gyógyszer kiadására csak az eredeti orvosi rendelvény bemutatását követően került sor. Az Apothekerverband vitatta a Landgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Maini regionális bíróság, Németország) előtt a gyógyszerek internetes kínálatát és e gyógyszereknek a határokon átnyúló csomagküldéssel történő értékesítéssel való kiadását. Úgy ítélte meg, hogy a német gyógyszerjog rendelkezései nem engedélyezik ilyen tevékenység folytatását. A regionális bíróság arra várt választ a Bíróságtól, hogy az ilyen tilalmak sértik-e az áruk szabad mozgásának az elvét. Ezt követően, feltételezve, hogy sérül az EK 28. cikk, a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánta megtudni, hogy az alapügyben vitatott német szabályozás szükséges-e az emberek egészségének és életének az EK 30. cikk szerinti hatékony védelméhez.

A Bíróság kimondta, hogy a nemzeti tilalom az EK 28. cikk szerinti azonos hatású intézkedésnek minősül. E tilalom a német területen kívül letelepedett gyógyszertárakat jelentősebb mértékben sújtja, és olyannak tekinthető, mint amely a más tagállamból származó termékek piacra jutását jobban korlátozza, mint a belföldi termékekét.

Az EK 30. cikk igazolhat egy ilyen nemzeti tilalmat, amennyiben a tilalom az orvosi rendelvényre kiadható gyógyszerekre vonatkozik. Tekintettel ugyanis arra, hogy e gyógyszerek szedése kockázatos lehet, szükséges, hogy az orvosi rendelvény eredetisége hatékonyan és felelősséggel ellenőrizhető legyen, és biztosítani kell, hogy a gyógyszer kiadása közvetlenül a vevő vagy az általa megbízott személy részére történjen. Ezzel ellentétben nem lehet hivatkozni az EK 30. cikkre a gyógyszerek csomagküldő vállalkozás útján történő értékesítése teljes tilalmának igazolása érdekében (68., 74., 76., 112., 119., 124. és 134. pont, valamint a rendelkező rész 1. pontja).

Ezenfelül a 2001/83/EK irányelv⁴⁸ 88. cikkének (1) bekezdésével ellentétes az érintett tagállamban kizárólag gyógyszertárakban forgalmazható gyógyszerek csomagküldő vállalkozás útján történő értékesítése reklámozásának nemzeti tilalma annyiban, amennyiben e tilalom a nem orvosirendelvény-köteles gyógyszerekre vonatkozik.

⁴⁶ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikke (3) bekezdésének vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 2010. április 20-i 330/2010/EU bizottsági rendelet (HL L 102., 2010.4.23., 1. o.).

⁴⁷ Ezt az ítéletet a 2003. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 26. oldalán.

⁴⁸ Az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló, 2001. november 6-i 2001/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 311., 2001.11.28., 67. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 69. o.; helyesbítések: HL L 235., 2006.8.30., 24. o. és HL L 239., 2014.8.12., 81. o.).

A 2001/83/EK irányelv 88. cikkének (2) bekezdése, amely engedélyezi a nem orvosirendelvény-köteles gyógyszerek nyilvános reklámozását, nem értelmezhető úgy, mint amely a gyógyszerész fizikai jelenlétének állítólagos szükségességére alapítva kizárja a gyógyszerek csomagküldő vállalkozás útján történő értékesítésének reklámozását (143., 144. és 148. pont, valamint a rendelkező rész 2. pontja).

2010. december 2-i Ker-Optika ítélet (C-108/09, EU:C:2010:725)⁴⁹

A magyar szabályozás értelmében a kontaktlencse forgalmazásához legalább 18 m² alapterületű szaküzlet vagy a műhelytől elkülönített helyiség szükséges. Ezenfelül e termékek eladása keretében a kiszolgáláshoz optometrista képezésű személy vagy a kontaktlencsék területén képzett személy szakorvos foglalkoztatása szükséges. A Ker-Optika nevű magyar társaság ugyanakkor az internetes oldalán forgalmazott kontaktlencsákat. A magyar egészségügyi hatóságok megtiltották számára e tevékenység folytatását. A Ker-Optika e tiltó határozatot bírósági úton megtámadta. Az ügyet elbíró Baranya Megyei Bíróság (Magyarország) azt kérdezte a Bíróságtól, hogy az uniós joggal ellentétes-e a magyar szabályozás.

A Bíróság azt a választ adta, hogy a kontaktlencse forgalmazására vonatkozó nemzeti szabályok a 2000/31/EK irányelv⁵⁰ hatálya alá tartoznak, amennyiben azok az online ajánlatra és az elektronikus úton történő szerződéskötésre vonatkoznak. Az említett lencsék kiszállításra vonatkozó nemzeti szabályok ezzel szemben nem tartoznak ezen irányelv hatálya alá. Az EUMSZ 34. és az EUMSZ 36. cikket, valamint a 2000/31/EK irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely a kontaktlencse forgalmazását kizárólag gyógyászatisegédeszköz-szaküzletben teszi lehetővé (28., 31. és 77. pont, valamint a rendelkező rész).

A szabályozás ugyanis az EUMSZ 34. cikkben tiltott, mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül, mivel a tilalom a kontaktlencse internetes, csomagküldés útján történő eladására és a Magyarországon lakóhellyel rendelkező fogyasztók lakóhelyére való kiszállítására vonatkozik, és megfosztja a más tagállambeli gazdasági szereplőket e termék forgalmazásának egy különösen hatékony módjától, és így jelentős mértékben megnehezíti e termékeknek az érintett tagállam piacára jutását.

A nemzeti jogalkotó túllépte a számára a tekintetben biztosított mérlegelési mozgástér határait, hogy milyen szinten óhajtja biztosítani a közegészség védelmét, és e szabályozást ezért úgy kell tekinteni, hogy az túllépi a hivatkozott cél eléréséhez szükséges mértéket. A cél elérhető kevésbé korlátozó intézkedésekkel is, amelyek kizárólag a kontaktlencse első értékesítésére vonatkozó bizonyos korlátozásokban, illetve az érdekelt gazdasági szereplőknek arra való kötelezésében állnak, hogy szakképzett optikust bocsássanak az ügyfél rendelkezésére. Ugyanezen okok miatt az említett szabályozás nem tekinthető a 2000/31/EK irányelv 3. cikkének (4) bekezdése értelmében arányosnak a közegészség védelme céljának tekintetében (58., 64., 74–76. és 78. pont, valamint a rendelkező rész).

2016. október 19-i Deutsche Parkinson Vereinigung ítélet (C-148/15, EU:C:2016:776)

A Deutsche Parkinson Vereinigung német önszegélyező szervezet, amelynek célja a Parkinson-kórban szenvedő betegek életkörülményeinek javítása, megállapodott a DocMorris holland csomagküldő gyógyszertárral egy bónuszrendszerrel. Tagjai akkor részesülhettek a bónuszrendszerből, amikor a Parkinson-kór kezelésére szolgáló olyan gyógyszereket vettek, amelyek vénykötelesek voltak, és csak gyógyszertárakban voltak kiadhatóak. A tisztességtelen

⁴⁹ Ezt az ítéletet a 2010. évi Éves Jelentés ismerteti e jelentés 18. oldalán.

⁵⁰ A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 178., 2000.7.17., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.).

verseny ellen küzdő német egyesület úgy vélte, hogy e bónuszrendszer sértette a német szabályozást, amely a vényköteles gyógyszerek tekintetében egységes gyógyszerári eladási árakat írt elő.

Az Oberlandesgericht Düsseldorfhoz (düsseldorfi regionális felsőbbíróság, Németország) a Bírósághoz fordult abban a kérdésben, hogy az egységes árak e rögzítése összeegyeztethető-e az áruk szabad mozgásával.

A Bíróság kimondta, hogy az EUMSZ 34. cikket úgy kell értelmezni, hogy e nemzeti szabályozás a behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül. Ez a szabályozás jobban érinti a vényköteles gyógyszerek más tagállamban letelepedett gyógyszerárak általi értékesítését, mint az e gyógyszerek belföldön székhellyel rendelkező gyógyszerárak általi értékesítését.

A hagyományos gyógyszerárak ugyanis alkalmasabbak a csomagküldő gyógyszeráraknál a betegek egyéni tanácsokkal történő ellátásában, és sürgős esetben a gyógyszerekkel való megfelelő ellátás biztosításában. Meg kell állapítani, hogy ez utóbbiak számára az árverseny jelentősebb versenytényezőt jelenthet.

Az EUMSZ 36. cikket úgy kell értelmezni, hogy a nemzeti szabályozás nem igazolható az emberek egészségének és életének védelmével, amennyiben ez a szabályozás nem alkalmas a követett célkitűzések elérésére. Az ország teljes területén belüli megbízható és jó színvonalú gyógyszerellátás biztosítására irányuló cél az EUMSZ 36. cikk hatálya alá tartozik. Az ilyen szabályozás azonban csak akkor igazolható érvényesen, ha az elérni kívánt jogszerű cél megvalósítására alkalmas, és nem lépi túl az ahhoz szükséges mértéket.

E tekintetben a gyógyszerárak közötti, az árakból adódó nagyobb verseny kedvező lenne a gyógyszerekkel való egyenletes ellátás szempontjából, és nem járna kedvezőtlen hatással bizonyos olyan közhasznú tevékenységeknek a hagyományos gyógyszerárak általi elvégzésére, mint a gyógyszerek vény alapján történő elkészítése vagy az egyes raktárkészletek és gyógyszerválaszték fenntartása. Végül az árverseny a beteg javára szolgálhat, amennyiben az lehetővé tenné a vényköteles gyógyszerek kedvezőbb áron való kínálását (34., 38., 40., 43. és 46. pont, valamint a rendelkező rész 2. pontja).

4. Szerencsejátékok

2003. november 6-i Gambelli ítélet (teljes ülés) (C-243/01, EU:C:2003:597)

Piergiorgio Gambelli és 137 másik személy vezetése mellett olyan adatátviteli központok működtek Olaszországban, amelyek Olaszország területén sportfogadásokat gyűjtöttek egy angol bukméker javára, amellyel interneten álltak kapcsolatban. A Stanley International Betting Ltd bukméker a Liverpool városa által az angol jog alapján kiadott engedély alapján folytatta a tevékenységét. Olaszországban ezt a tevékenységet az állam vagy a koncessziós jogosultak számára tartották fenn. E szabály megsértése akár egy évig terjedő szabadságvesztésben álló büntetőjogi szankciók kiszabásához vezethetett. P. Gambelli ellen büntető eljárást kezdeményeztek. Ez utóbbi állítása szerint az olasz rendelkezések ellentétesek voltak a letelepedés szabadságának és a szolgáltatásnyújtás szabadságának uniós elveivel. Az ügyben eljáró Tribunale di Ascoli Piceno (Ascoli Picenói bíróság, Olaszország) az EK-Szerződés e tárgyra vonatkozó rendelkezéseinek értelmezéséről kérte az Európai Közösségek Bíróságát.

A Bíróság kimondta, hogy az ilyen nemzeti szabályozás az EK 43. cikkben foglalt letelepedés szabadsága és az EK 49. cikkben foglalt szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának minősül. E korlátozásokat közérdeken alapuló nyomós oknak kell igazolnia, azoknak alkalmasnak kell lenniük az elérendő cél

megvalósításának biztosítására, e korlátozások nem léphetik túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket, és azokat hátrányos megkülönböztetéstől mentesen kell alkalmazni.

E tekintetben a nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az ilyen szabályozás – konkrét végrehajtási szabályaira tekintettel – ténylegesen megfelel-e az igazolására alkalmas céloknak, és hogy az általa előírt korlátozások e célokhoz viszonyítva nem tűnnek-e aránytalannak.

A Bíróság megállapította továbbá, hogy amennyiben valamely tagállam hatóságai – az államkincstár gyarapítása céljából – ösztönzik és támogatják azt, hogy a fogyasztók sorsolásos játékokban, szerencsejátékokban vagy fogadási ügyletekben vegyenek részt, ezen állam hatóságai nem hivatkozhatnak a játéklehetőségek csökkentésének igényével összefüggő társadalmi közrendre az alapeljárásban szóban forgókhöz hasonló intézkedések igazolása érdekében (65., 69., 72. és 76. pont, valamint a rendelkező rész).

2009. szeptember 8-i Liga Portuguesa és Bwin International ítélet (nagytanács) (C-42/07, EU:C:2009:519)

A gibraltári (Egyesült Királyság) székhelyű, online játékokkal foglalkozó Bwin vállalkozás, amely Portugáliában nem rendelkezik telephellyel, egy internetes oldalon kínált szerencsejátékokat. A szervei Gibraltáron és Ausztriában voltak. A Liga, amely egy magánjogi jogi személy, amelybe beletartozik minden olyan klub, amely részt vesz a professzionális labdarúgó bajnokságokon Portugáliában, a nevét Bwin Ligára változtatta, mivel az említett vállalkozás vált a portugáliai labdarúgó első osztály fő intézményi támogatójává. A Liga internetes oldala a Bwin internetes oldalára való hivatkozásokat és az ahhoz vezető linket tartalmazott.

Ezt követően Santa Casa szerencsejáték-igazgatóságának vezetése olyan határozatokat fogadott el, amelyekben a Ligára és a Bwinre bírságot szabott ki egyrésztől társasjátékok létrehozása, másrésztől pedig e játékok reklámozása miatt. A Liga és a Bwin keresetet nyújtott be a Tribunal de Pequena Instância Criminal do Porto (portói büntetőbíróság, Portugália) előtt az említett határozatok megsemmisítése érdekében, többek között az EK 43. cikkre, az EK 49. cikkre és az EK 56. cikkre hivatkozva.

A Bíróság kimondta, hogy amennyiben valamely nemzeti intézkedés egyidejűleg több alapvető szabadsághoz is kapcsolódik, a Bíróság azt főszabály szerint csupán az egyik szabadságra tekintettel vizsgálja meg, ha kiderül, hogy az adott ügy körülményei között a többi szabadság az elsőhöz képest teljesen másodlagos, és ahhoz kapcsolódhat (47. pont).

Ezt követően a Bíróság megállapította, hogy egy ilyen szabályozás korlátozza az EK 49. cikkben biztosított szolgáltatásnyújtás szabadságát, és egyúttal korlátozza az érintett tagállamban lakóhellyel rendelkezőket abban, hogy az interneten igénybe vehessék a más tagállamokban kínált szolgáltatásokat. Ugyanakkor a szóban forgó korlátozás úgy tekinthető, mint amelyet a csalás és a bűncselekmények elleni küzdelem célja igazol.

Az interneten kínált szerencsejátékok ágazata nem képezi közösségi harmonizáció tárgyát. Valamely tagállam tehát joggal tekintheti úgy, hogy azon egyedüli körülmény, hogy valamely magán gazdasági szereplő jogszerűen kínál szolgáltatásokat az interneten a letelepedése szerinti más tagállamban, nem tekinthető a belföldi fogyasztók védelme megfelelő biztosítékának. Ezenkívül a fogyasztó és a gazdasági szereplő közötti közvetlen kapcsolat hiánya miatt az interneten hozzáférhető szerencsejátékok az esetleges csalások tekintetében eltérő veszélyeket hordoznak. Egyébiránt nem lehet kizárni azt a lehetőséget, hogy az a gazdasági szereplő, amely védnöke a fogadásai tárgyát képező egyes sportversenyeknek, olyan helyzetbe kerül, amely lehetővé teszi számára, hogy befolyásolja az említett versenyek eredményét, és ily módon növelje nyereségét. Az EK 49. cikkel nem ellentétes valamely

tagállam olyan szabályozása, amely megtiltja a más tagállamokban letelepedett és ott jogszerűen hasonló szolgáltatásokat nyújtó magán gazdasági szereplőknek, hogy az említett tagállam területén az interneten szerencsejátékokat kínáljanak (53., 54. és 67–73. pont, valamint a rendelkező rész).

2017. június 22-i Unibet International ítélet (C-49/16, EU:C:2017:491)

A Unibet International máltai társaság távszerencsejáték-szervezéssel foglalkozott. A Unibet, amely több tagállam által kiadott engedélyekkel rendelkezett, 2014-ben magyar nyelvű internetes oldalakon szerencsejáték-szolgáltatásokat nyújtott, jóllehet nem rendelkezett a Magyarországon szükséges engedéllyel. A magyar hatóságok ezért egyrészt elrendelték a Unibet internetes oldalainak a Magyarországról történő ideiglenes hozzáférhetetlenné tételét, másrészt pedig bírságot szabtak ki a Unibettel szemben. A más tagállamokban letelepedett gazdasági szereplők elvileg engedélyhez juthattak, amely alapján távszerencsejáték-szervezést folytathattak, mivel az ilyen szolgáltatások nyújtása nem minősült állami monopóliumnak. Ugyanakkor a gyakorlatban lehetetlen volt az ilyen engedély megszerzése. E körülmények között a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Magyarország) arra a kérdésre várt választ a Bíróságtól, hogy a szóban forgó magyar szabályozás összeegyeztethető-e a szolgáltatásnyújtás szabadságának elvével.

A Bíróság kimondta, hogy az EUMSZ 56. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a távszerencsejáték-szervezésre irányuló koncessziós rendszert létrehozó szabályozás, amennyiben az hátrányosan megkülönböztető szabályokat tartalmaz a más tagállamokban letelepedett gazdasági szereplőkkel szemben, vagy amennyiben az ugyan hátrányos megkülönböztetéstől mentes szabályokat ír elő, de azokat nem átlátható módon alkalmazza, vagy úgy hajtja végre, hogy azzal megakadályozza vagy megnehezíti egyes más tagállamokban letelepedett ajánlattevők számára a pályázat benyújtását.

Egy olyan jogszabály, amelynek értelmében a megbízható szerencsejáték-szervezőknek legalább tíz éven keresztül szerencsejáték szervezésére irányuló tevékenységet kell folytatniuk e tagállam területén, hátrányosan megkülönbözteti a más tagállamokban letelepedett gazdasági szereplőket. Önmagában valamely közérdekű célra való hivatkozás nem lehet elegendő az ilyen eltérő bánásmód igazolásához.

A valamely tagállamban három éven keresztül szerencsejáték-szervezésre irányuló tevékenység folytatására irányuló nemzeti kötelezettség nem hozza előnyösebb helyzetbe a fogadó tagállamban letelepedett gazdasági szereplőket, és az közérdekű céllal igazolható. Ugyanakkor fontos, hogy a szóban forgó jogszabályok alkalmazására minden ajánlattétellel szemben átlátható módon kerüljön sor. Az olyan nemzeti szabályozás, amelynek keretében nem határozták meg kellő pontossággal a nemzetgazdasági miniszter e szabályozásban rögzített jogköreinek az ilyen eljárás során való gyakorlására vonatkozó feltételeket, valamint a szerencsejáték-szervezők által az ajánlatuk megtétele időpontjában teljesítendő technikai feltételeket, nem felel meg e követelménynek (44–48. pont, valamint a rendelkező rész 1. pontja).

Az EUMSZ 56. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétesek az olyan szankciók, amelyeket a szerencsejáték-szervezésre irányuló koncessziós és engedélyezési rendszert létrehozó nemzeti szabályozás megsértéséért szabtak ki, amennyiben az ilyen nemzeti szabályozás e cikkel ellentétesnek bizonyul (51. pont, valamint a rendelkező rész 2. pontja).

5. Megosztáson alapuló gazdaság

2017. december 20-i Asociación Profesional Élite Taxi ítélet (nagytanács) (C-434/15, EU:C:2017:981)⁵¹

Az Uber elektronikus platformja egy alkalmazás segítségével, díjazás ellenében nyújtott a saját gépjárművet használó, nem hivatásos sofőrökkel való összekapcsolásra irányuló szolgáltatást. 2014-ben Barcelona (Spanyolország) taxisainak szakmai szervezete keresetet terjesztett a Juzgado de lo Mercantil n^o3 de Barcelona (barcelonai 3. sz. kereskedelmi bíróság, Spanyolország) elé. E szervezet szerint az Uber tevékenysége megtévesztő gyakorlatnak és tisztességtelen versenymagatartásnak minősült. A kereskedelmi bíróság szükségesnek találta annak vizsgálatát, hogy az Ubernek kellett-e rendelkeznie előzetes hatósági engedéllyel. Amennyiben a szolgáltatás a belső piaci szolgáltatásokról szóló irányelv⁵² vagy a 98/34/EK irányelv⁵³ hatálya alá tartozik, az Uber magatartása nem tekinthető tisztességtelennek.

A Bíróság megállapította, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérdései a szóban forgó szolgáltatás jogi minősítésére vonatkoznak, ennél fogva a Bíróság hatáskörrel rendelkezik e kérdések elbírálására (20. és 21. pont).

Az ilyen szolgáltatás így „az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak” minősíthető a 98/34/EK irányelv 1. cikkének 2. pontja értelmében, amelyre a 2000/31/EK irányelv 2. cikkének a) pontja utal. Ez a szolgáltatás „általában térítés ellenében, távolról, elektronikus úton és a szolgáltatást igénybe vevő egyéni kérelmére nyújtott szolgáltatás”.

Egy ilyen szolgáltatás nem merül ki egy olyan közvetítői szolgáltatás nyújtásában, amely a saját gépjárművet használó, nem hivatásos sofőröket és a városon belüli helyváltoztatást igénylő személyeket egy okostelefonos alkalmazás segítségével kapcsolja össze. Ugyanis a kérdést előterjesztő bíróság által felvázolthoz hasonló helyzetben e szolgáltatás nyújtója egyben létrehoz egy városi közlekedési szolgáltatáskínálatot, amelyet az alkalmazás révén tesz elérhetővé, és amelynek az általános működését szervezi meg.

A sofőrök nem tudnák nyújtani a közlekedési szolgáltatásokat, és az utasok nem tudnák az említett sofőrök szolgáltatásait igénybe venni. Ezenfelül az Uber döntő befolyást gyakorol az ilyen sofőrök által nyújtott szolgáltatás feltételeire, és az azonos nevű alkalmazáson keresztül megállapítja legalább a legmagasabb fuvardíjat, e díjat beszedi az ügyféltől, majd annak egy részét a gépjármű nem hivatásos sofőrjének kifizeti. Ezenfelül bizonyos mértékű ellenőrzést gyakorol a gépjárművek és sofőrjeik minőségét, és ez utóbbiak magatartását illetően, amely adott esetben a kizárásukhoz vezethet. Ezt a közvetítői szolgáltatást tehát a 2006/123/EK irányelv 2. cikke (2) bekezdésének d) pontja értelmében vett, „a közlekedés területén nyújtott szolgáltatásnak” kell tekinteni, amely tehát nem tartozik az említett irányelv hatálya alá (35., 37–40., 42. és 43. pont).

⁵¹ Ezt az ítéletet a 2017. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 38. oldalán.

⁵² A belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 376., 2006.12.27., 36. o.; helyesbítés: HL L 287., 2014.10.1., 33. o.).

⁵³ A műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 1998. június 22-i 98/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 204., 1998.7.21., 37. o.; magyar nyelvű kiadás 13. fejezet, 20. kötet, 337. o.).

2018. április 10-i Uber France ítélet (nagytanács) (C-320/16, EU:C:2018:221)

Az Uber France francia társaság ellen – amely okostelefonos alkalmazás útján egy Uber Pop elnevezésű szolgáltatást nyújtott, amelynek segítségével a saját gépjárművet használó, nem hivatásos sofőröket és a városban belül közlekedni kívánó személyeket kapcsolta össze – e szolgáltatás megszervezése miatt büntetőeljárás indult. Állítása szerint az a francia jogszabály, amelynek alapján eljárás folyt ellene, olyan műszaki szabálynak minősül, amely a műszaki szabványokról és szabályokról szóló irányelv⁵⁴ értelmében információs társadalommal összefüggő szolgáltatásra vonatkozik. Ezen irányelv megköveteli a tagállamoktól, hogy jelentésük be a Bizottságnak minden információs társadalommal összefüggő termékekre és szolgáltatásra vonatkozó műszaki szabályt előíró törvény vagy szabályozás tervezetét. Márpedig a jelen esetben a francia hatóságok nem jelentették be a szóban forgó büntető jogszabályt annak kihirdetését megelőzően a Bizottságnak. Az ügyben eljáró tribunal de grande instance de Lille (lille-i általános hatáskörű elsőfokú bíróság, Franciaország) azt kérdezte a Bíróságtól, hogy a francia hatóságok kötelesek voltak-e a törvénytervezetet előzetesen bejelenteni a Bizottságnak.

A Bíróság kimondta, hogy a 98/48/EK irányelvvél módosított 98/34/EK irányelv 1. cikkét és a 2006/123/EK irányelv 2. cikke (2) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely büntetőjogi eszközökkel szankcionálja az ilyen rendszer megszervezését, „a közlekedés területén nyújtott szolgáltatásra” vonatkozik, amennyiben okostelefonos alkalmazás segítségével nyújtott és olyan átfogó szolgáltatás szerves részét képező közvetítői szolgáltatásra alkalmazandó, amelynek fő eleme a szállítási szolgáltatás. Az ilyen szolgáltatás nem tartozik ezen irányelvek hatálya alá (27. pont, valamint a rendelkező rész).

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy az Asociación Profesional Élite Taxi ügyben (C-434/15, lásd fent) kimondta, hogy az UberPop szolgáltatás a közlekedés területére vonatkozott, és nem minősült a 98/34 irányelv értelmében vett, az információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak. A Bíróság szerint a Franciaországban kínált UberPop szolgáltatás lényegében azonos a Spanyolországban nyújtott szolgáltatással. Ebből következik, hogy a francia hatóságok nem voltak kötelesek előzetesen bejelenteni a Bizottságnak a szóban forgó büntetőtörvény tervezetét.

6. Hozzáadottérték-adó**2015. március 5-i Bizottság kontra Franciaország és Bizottság kontra Luxemburg ítélet (C-479/13 és C-502/13, EU:C:2015:141 és EU:C:2015:143)**

Franciaországban és Luxemburgban az elektronikus könyvek értékesítésére kedvezményes héamérték vonatkozott. Ily módon 2012. január 1-je óta Franciaország 5,5%-os, Luxemburg pedig 3%-os héamértéket alkalmazott az elektronikus könyvek értékesítésére.

A jelen ügyben szóban forgó elektronikus (vagy digitális) könyvek a valamely honlapról ellenérték fejében, számítógépen, okostelefonon, e-könyv-olvasón vagy bármely más olvasórendszeren való megjelenítés céljából, letöltés vagy valós idejű adatátvitel („streaming”) útján értékesített, elektronikus formátumú könyveket foglalták magukban. Az Európai Bizottság annak megállapítását kérte a Bíróságtól, hogy Franciaország és Luxemburg, mivel kedvezményes héamértéket alkalmazott az elektronikus könyvek értékesítésére, nem teljesítette a héairányelvből⁵⁵ eredő kötelezettségeit.

54 A műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 1998. június 22-i 98/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 204., 1998.7.21., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet, 337. o.).

55 A közös hozzáadottértékadó-rendszerrel szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL L 347., 2006.12.11., 1. o.; helyesbítések: HL L 335., 2007.12.20., 60. o. és HL L 323., 2015.12.9., 31. o.).

A Bíróság kimondta, hogy az a tagállam, amely az elektronikus vagy digitális könyvek értékesítésére kedvezményes hozzáadottértékadó-mértéket alkalmaz, nem teljesíti a 2006/112/EK irányelv 96. és 98. cikkéből, valamint a 282/2011/EU rendeletből⁵⁶ eredő kötelezettségeit.

A 2006/112/EK irányelv III. melléklete 6. pontjának szövegéből ugyanis kitűnik, hogy a kedvezményes héamértéket azon ügyletekre kell alkalmazni, amelyek valamely fizikai adathordozón rögzített könyv értékesítésére irányulnak. Bár az elektronikus könyvek elolvasásához kétségtől szűkség van valamilyen fizikai adathordozóra, mint például egy számítógépre, az ilyen adathordozó azonban nem képezi az elektronikus könyv értékesítésének a részét. Ezenfelül, ahogyan az az említett irányelv 98. cikke (2) bekezdésének második albekezdéséből kitűnik, az uniós jogalkotó úgy határozott, hogy az „elektronikus úton nyújtott szolgáltatásokra” nézve kizárja a kedvezményes adómérték alkalmazásának minden lehetőségét. Márpedig az elektronikus könyvek értékesítése ilyen szolgáltatásnak minősül, amennyiben az említett értékesítés ezen irányelv 14. cikkének (1) bekezdése értelmében nem tekinthető termékértékesítésnek, mivel az elektronikus könyvek nem minősíthetők birtokba vehető dolognak. Hasonlóképpen, az elektronikus könyvek értékesítése eleget tesz az elektronikus úton nyújtott szolgáltatásoknak a 282/2011/EU rendelet 7. cikke (1) bekezdésében szereplő fogalommeghatározásának.

Az adósemlegesség elve nem kérdőjelezi meg ezt az értelmezést, mivel ezen elv – egyértelmű rendelkezés hiányában – nem teszi lehetővé valamely kedvezményes héamérték hatályának kiterjesztését (27., 28., 33–36., 42., 43. és 46. pont, valamint a rendelkező rész).

2017. március 7-i RPO-ítélet (nagytanács) (C-390/15, EU:C:2017:174)⁵⁷

A héairányelvnek⁵⁸ megfelelően a tagállamok kedvezményes héamértéket alkalmazhattak az olyan nyomtatott kiadványokra, mint a könyvek, újságok és folyóiratok. Ezzel szemben a digitális kiadványokra, a fizikai adathordozón (például a CD-ROM-on) nyújtott digitális könyvek kivételével, az általános héamértéket kellett alkalmazni. A lengyel ombudsman által kezdeményezett eljárásban a Trybunał Konstytucyjnynek (alkotmánybíróság, Lengyelország) kétségei voltak ezen eltérő adóztatás érvényességét illetően. E bíróság azt kérdezte a Bíróságtól, hogy egyrészt ezen eltérő adóztatás összeegyeztethető-e az egyenlő bánásmód elvével, másrészt pedig hogy kellő mértékben bevonták-e az Európai Parlamentet a jogalkotási eljárásba.

A Bíróság szerint a jogalkotási eljárás során a Parlamenttel a Szerződésben előírt esetekben folytatandó konzultáció kötelezettsége magában foglalja, hogy a szöveg bármely módosítása minden olyan esetben a Parlamenttel való új konzultációt tesz szükségessé, amikor a végül elfogadott szöveg összességében lényegét tekintve eltér attól, amelyről a Parlamenttel korábban már konzultáltak, kivéve azon eseteket, amikor a módosítások alapvetően megfelelnek a Parlament kifejezett kívánságának.

Meg kell állapítani, hogy a módosított 2006/112/EK irányelv III. mellékletének 6. pontja nem más, mint azon szöveg megfogalmazásbeli egyszerűsítése, amely az irányelvjavaslatban szerepelt, és amelyet érdemi részét tekintve teljes egészében változatlanul hagytak (26., 30–32., 34. és 36. pont).

Ezenfelül az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések vizsgálata semmilyen olyan körülményt nem tárt fel, amely a 2006/112/EK irányelv III. mellékletének 6. pontja vagy az ezen irányelv 98. cikkének

⁵⁶ A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 2006/112/EK irányelv végrehajtási intézkedéseinek megállapításáról szóló, 2011. március 15-i 282/2011/EU tanácsi végrehajtási rendelet (HL L 77., 2011.3.23., 1. o.).

⁵⁷ Ezt az ítéletet a 2017. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 24. oldalán.

⁵⁸ A 2006/112/EK irányelvnek a hozzáadottérték-adó kedvezményes mértéke tekintetében történő módosításáról szóló, 2009. május 5-i 2009/47/EK tanácsi irányelvvel (HL L 116., 2009.5.9., 18. o., helyesbítés: HL L 249., 2012.9.14., 15. o.) módosított, a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL L 347., 2006.12.11., 1. o.; helyesbítések: HL L 335., 2007.12.20., 60. o. és HL L 323., 2015.12.9., 31. o.).

az ugyanezen irányelv III. melléklete 6. pontjával összefüggésben értelmezett (2) bekezdése érvényességét érintené.

Meg kell állapítani, hogy egyrészt a digitális könyvek bármilyen fizikai adathordozón való értékesítése, másrészt a digitális könyvek elektronikus úton való értékesítése összehasonlítható helyzeteknek minősülnek. E rendelkezéseket úgy kell tekinteni, mint amelyek, figyelemmel az uniós jogalkotó által elérni kívánt célra tekintettel egyébként összehasonlítható két helyzet között eltérő bánásmódot valósítanak meg. Amennyiben ilyen eltérés megállapítására kerül sor, nem sérül az egyenlő bánásmód elve, amennyiben ezen eltérő bánásmód kellően indokolt. Ez a helyzet áll fenn, ha az eltérő bánásmód összefüggésben áll az ilyen eltérő bánásmódot megvalósító intézkedés által elérni kívánt, jogszerűen megengedhető céllal, illetve ha e céllal arányos.

Ebben az összefüggésben természetesen valamely adójogi jellegű intézkedés elfogadása politikai, gazdasági és társadalmi döntéseket, és az eltérő érdekek fontossági sorrendjének meghatározását vagy összetett mérlegelést igényel az uniós jogalkotó részéről. Következésképpen ennek keretében széles mérlegelési jogkört kell számára elismerni oly módon, hogy a bírósági felülvizsgálatot a nyilvánvaló hibák felülvizsgálatára kell korlátozni. A Tanács és a Bizottság által adott magyarázatokból ugyanis az következik, hogy szükségesnek bizonyult az elektronikus úton nyújtott szolgáltatások egyértelmű, egyszerű és egységes szabályozása annak érdekében, hogy kétséget kizáróan megállapítható legyen az e szolgáltatásokra alkalmazandó héamérték, és hogy ily módon megkönnyítsék az adóalanyok és a nemzeti adóhatóságok számára ezen adó kezelését. E tekintetben azon lehetőség, hogy kedvezményes héamértéket alkalmazzanak a digitális könyvek elektronikus úton való értékesítésére, azt eredményezné, hogy sérülne az intézkedés uniós jogalkotó által elérni kívánt általános koherenciája (41., 42., 49., 51–54., 57., 59., 60., 66., 70. és 72. pont, valamint a rendelkező rész).